નાણા મંત્રાલય

ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ઈકોનોમિક અફેર્સ

(કેપિટલ માર્કેટ ડિવિઝન)

રાજીવ ગાંધી ઈક્વિટી સ્કીમ -આરજીઈએસએસ

વિશે વારંવાર પુછાતા પ્રશ્નો

અનુક્રમણિકા

આરજીઈએસએસના હેતુ અને કાનૂની પાસાં

૧. આરજીઈએસએસ શું છે ?

૨. સ્કીમનો હેતુ શું છે ?

૩. આરજીઈએસએસ માટેની કાનૂની જોગવાઈ શી છે ?

૪. શું ઈક્વિટી બજારમાં પ્રથમ વાર પ્રવેશનાર રોકાણકારો નાણાં નહીં ગુમાવે ? શું તેમના માટે ઈક્વિટી બજારમાં રોકાણ કરવાનું જોખમી હશે ?

૫. અમે ઈક્વિટી લિન્ક્ડ સેવિંગ્સ સ્કીમ (ઈએલએસએસ) ધરાવીએ છીએ તો આરજીઈએસએસ શા માટે ?

૬. અન્ય કર બચત યોજનાઓની તુલનાએ આરજીઈએસએસના લાભ/ મુખ્ય વિશેષતાઓ શી છે ?

ii સ્કીમનો વ્યાપ : આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર રોકાણકારો અને મૂડીરોકાણો

૭. સ્કીમ હેઠળ કોને આવરી લેવાયા છે ? નવો રોકાણકાર કોણ છે ?

૮. હું બિન-નિવાસી ભારતીય (નોન-રેસિડેન્ટ ઈન્ડિયન) છું; શું હું આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાઉં ?

૯. મારી પાસે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ અને /અથવા એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડ્સના યુનિટ છે; હું આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાઉં ?

૧૦. મારી પાસે કેટલાક ફિઝિકલ શેર્સ છે; હું આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર કહેવાઉં ?

૧૧. આ સ્કીમ હેઠળ કયા મૂડીરોકાણ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે ? આરજીઈએસએસ હેઠળ કઈ સિક્યુરિટીઝ ''એલિજિબલ સિક્યુરિટીઝ '' (પાત્ર સિક્યુરિટીઝ) છે ?

૧૨. મને આ પાત્ર શેરો અંગેની માહિતી ક્યાંથી મળે ?

૧૩. આરજીઈએસએસ મૂડીરોકાણો શા માટે ટોચના ૧૦૦ શેર્સ પૂરતી સીમિત છે ?

૧૪. મેં જ્યારે ચોક્કસ શેરમાં મૂડી રોકાણ કર્યું ત્યારે તે શેર બીએસઈ-૧૦૦માં સમાવિષ્ટ હતો; એ પછી એક્સચેન્જ દ્વારા એ શેરને બીએસઈ-૧૦૦માંથી દૂર કરવામાં આવ્યો. આવા કિસ્સામાં હું મારા રિટર્ન્સ ફાઈલ કરું તો મારું મૂડીરોકાણ આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાય ?

૧૫. મેં માર્ચ મહિનામાં આઈપીઓમાં અરજી કરી, જોકે કંપની એપ્રિલમાં એટલે કે આગામી નાણાકીય વર્ષે સ્ટોક એક્સચેન્જમાં લિસ્ટ થઈ તો મારું રોકાણ પાત્ર ગણાય ?

૧૬. હું સિક્યોરીટી બજારમાં મહત્તમ કેટલું રોકાણ કરી શકું ? શું હું હપ્તાઓમાં રોકાણ કરી શકું ?

૧૭. શું હું મારા રોકાણોને બે નાણાકીય વર્ષમાં વિભાજિત કરી આરજીઈએસએસ હેઠળ ડિડક્શનનો ક્લેઈમ કરી શકું ?

૧૮. આરજીઈએસએસ હેઠળ હું કેટલા ટેક્સ ડિડક્શનને પાત્ર ગણાઉં ?

૧૯. મેં સેક્શન ૮૦સી હેઠળ કરલાભનો દાવો કર્યો છે. શું હું આરજીઈએસએસના પણ લાભ મેળવી શકું ?

૨૦. શું હું રૂ.૫૦,૦૦૦ કરતાં વધુ રોકાણ કરીને આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભનો દાવો કરી શકું ?

૨૧. મેં એક કંપની 'એ' ના શેર્સ રૂ.૭૦,૦૦૦માં ખરીદ્યા છે જે આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્રતા ધરાવે છે; હવે હું રૂ.૫૦,૦૦૦થી વધુ રકમના રોકાણને કેવી રીતે મુક્ત રાખી શકું ?

૨૨. મારે ફોર્મ બી ક્યારે સુપરત કરવું જોઈએ ? તેની કોઈ સમયમર્યાદા છે ?

૨૩. શું હું ફોર્મ બીમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલી પાત્ર સિક્યુરિટીઝમાં રોકાણ કરેલી રકમ સંદર્ભે કરકપાતનો દાવો કરી શકું છું ?

યોજનામાં સામેલગીરી : વિધિ અને પરિચાલન અંગેના મુદ્દાઓ

૨૪. હું આરજીઈએસએસ પાત્ર મૂડીરોકાણ કઈ રીતે કરી શકું ?

૨૫. પાત્ર સિક્યુરિટીઝ કયા સ્વરૂપે ધારણ કરી શકાય ?

૨૬. શું મારે મારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ/ઈટીએફ યુનિટ્સ ડિમેટ ફોર્મમાં મેળવવા જરૂરી છે ?

૨૭. આરજીઈએસએસના લાભો મેળવવા માટે રોકાણકારે માત્ર આરજીઈએસએસના શેરોનું ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલવું જરૂરી છે ? શું હું મારા આરજીઈએસએસ માટે ખોલેલા એકાઉન્ટમાં પાત્ર ન હોય તેવી સિક્યુરિટીઝ ધારણ કરી શકું ?

૨૮. શું ડિમટિરિયલાઈઝેશન અને બજાર બહારના સોદા દ્વારા મારા ડિમેટ એકાઉન્ટમાં મળેલી ક્રેડિટ આરજીઈએસએસ હેઠળના લાભોના દાવાને પાત્ર ગણાય ?

૨૯. હું ડિપોઝીટરી પાર્ટિસિપન્ટ પાસે આરજીઈએસએસ ડીમેટ એકાઉન્ટ કેવી રીતે ખોલી શકું ?

૩૦. હું ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ કેવી રીતે ખોલી શકું ?

૩૧. ડિમેટ કે ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ ખોલવા માટે કયા દસ્તાવેજો જરૂરી છે ?

૩૨. હું પીએએન (પાન) મુક્ત શ્રેણીનો (સિક્કીમનો નિવાસી) છું તો હું આરજીઈએસએસ એકાઉન્ટ ખોલાવી શકું ?

૩૩. શું મારા ટ્રેડિંગ અને ડીમેટ એકાઉન્ટ્સનો ઈન્ટરનેટ મારફત વપરાશ કરવાની સુવિધા માગી શકું ?

૩૪. હું વર્તમાન ડીમેટ એકાઉન્ટને આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરી શકું ?

૩૫. હું ફોર્મ ''એ'', ફોર્મ ''બી'' વગેરે ક્યાંથી પ્રાપ્ત કરી શકું ?

૩૬. હું આરજીઈએસએસ માટે એકથી અધિક ડીમેટ એકાઉન્ટ નિયુક્ત કરી શકું ?

૩૭. શું આરજીઈએસએસ માટે ઓછા ખર્ચનું ડીમેટ એકાઉન્ટ છે ?

૩૮. સિક્યુરિટીઝ બજારમાં કામકાજ કરતી વખતે શું કરવું અને શું ન કરવું જોઈએ ?

૩૯. સિક્યુરિટીઝ માર્કેટમાં મારા સોદા સંબંધિત મારે ફરિયાદો કઈ રીતે નોંધાવવી ?

આરજીઈએસએસ હેઠળ લોક-ઈન શરતોનો અમલ અને સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્યાંકન

૪૦. આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભ મેળવવા કરવામાં આવેલા પ્રારંભિક રોકાણના મૂલ્યાંકન (વેલ્યુએશન)નો આધાર શો ?

૪૧. આરજીઈએસએસ હેઠળ મૂડીરોકાણ જાળવી રાખવાનો સમયગાળો શું છે ?

૪૨. 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડ શું છે ?

૪૩. લોક-ઈન પિરિયડ ક્યારથી શરૂ થાય ? ખરીદીની તારીખથી કે ડીમેટ એકાઉન્ટમાંની સિક્યુરિટીઝ જમા થયાની તારીખથી ?

૪૪. જો ફિક્સ્ડ લોક-ઈન પિરિયડ આરજીઈએસએસ હેઠળ પ્રાપ્ત સિક્યુરિટીઝના છેલ્લા દિવસથી ગણવામાં આવે તો, લોક-ઈન પિરિયડ ત્રણ વર્ષથી વધી ન જાય ?

૪૫. 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડ દરમિયાન આરજીઆઈએસએસ હેઠળ જાહેર કરેલી પાત્ર સિક્યુરિટીઝને હું વેચી/ ગીરવે રાખી શકું ?

૪૬. 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન' પિરિયડ શું છે ?

૪૭. હું ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન ટ્રેડ/ વેચાણ કરી શકું ?

૪૮. ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન સિક્યુરિટીઝનું વેલ્યુએશન કઈ રીતે કરવામાં આવશે ?

૪૯. ડિપોઝિટરીઝે મૂલ્યાંકનના અપનાવેલા સર્વસામાન્ય સિદ્ધાંતોની તુલનાએ આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝના મૂલ્યાંકનમાં તફાવત છે ?

૫૦. ત્રણ વર્ષના લોક-ઈન પિરિયડની શરતનો અમલ કઈ રીતે કરાશે ?

૫૧. જો હું 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ'માં પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું ટ્રેડિંગ (વેચાણ/ખરીદી) ન કરું તો શું થશે ?

૫૨. ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડના અંતે મારા ડીમેટ એકાઉન્ટનું શું થશે ?

દેખરેખ અને દંડ

૫૩. મારે આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્યાંકન સ્કીમની જોગવાઈઓના પાલન માટે કરવું જોઈએ ?

૫૪. હું કર કપાતનો દાવો કઈ રીતે કરી શકું ?

૫૫. મને નવા રિટેલ રોકાણકાર તરીકેનું સર્ટિફિકેટ અને ખાતાનું વાર્ષિક સ્ટેટમેન્ટ કોણ આપશે ?

૫૬. જો હું આરજીઈએસએસની શરતોનો ભંગ કરું તો દંડની જોગવાઈ શી છે ?

૫૭. વિભિન્ન પ્રકારની કોર્પોરેટ જાહેરાતો (કોર્પોરેટ એક્શન્સ) જેવાં કે સ્પ્લિટ, કોન્સોલિડેશન,

બોનસ, રાઈટ્સ વગેરેની અસર ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાન શી રહેશે ?

૫૮. સ્કીમ પર દેખરેખ કઈ રીતે રાખવામાં આવે છે ?

૫૯. વધુ વિગતો માટે મારે ક્યાં સંપર્ક કરવો ?

આરજીઈએસએસના હેતુ અને કાનૂની પાસાં

૧. આરજીઈએસએસ શું છે ?

રાજીવ ગાંધી ઈક્વિટી સેવિંગ્સ સ્કીમ (આરજીઈએસએસ) એ કરબચત યોજના છે, જેની જાહેરાત કેન્દ્રના ૨૦૧૨-૧૩ના અંદાજપત્રમાં કરવામાં આવી હતી. આ સ્કીમ સિક્યુરિટીઝ બજારમાં પ્રથમ વાર રોકાણ કરનારા એવા વ્યક્તિગત રોકાણકારો માટે ખાસ તૈયાર કરવામાં આવી છે, જેમની વાર્ષિક કુલ આવક રૂ.૧૨ લાખ કે તેથી ઓછી છે. રોકાણકારને તેની કરપાત્ર આવકમાંથી મહત્તમ રૂ.૫૦,૦૦૦ને આધીન રોકેલી રકમના ૫૦ ટકા રકમ આવકવેરાની કલમ ૮૦સીસીજી હેઠળ એ વર્ષે બાદ મળશે.

૨. સ્કીમનો હેતુ શું છે ?

કેન્દ્રીય બજેટ ૨૦૧૨-૧૩માં જાહેર કર્યા પ્રમાણે સ્કીમનો હેતુ મૂડીબજારમાં બચતોના પ્રવાહને વાળવાનો અને સ્થાનિક મૂડીબજારનો પાયો વિસ્તૃત બનાવવાનો છે. આથી ભારતમાં 'ઈક્વિટી કલ્ચર'ના વિકાસને ઉત્તેજન આપશે. આ સ્કીમનો હેતુ ભારતીય સિકયોરિટીઝ

માર્કેટમાં રિટેલ ઈન્વેસ્ટરોનો પાયો વિસ્તૃત કરવાનો તેમ જ નાણાકીય સ્થિરતા અને નાણાકીય સર્વસમાવેશનો પણ છે.

૩. આરજીઈએસએસ માટેની કાનૂની જોગવાઈ શી છે ?

'નવા રિટેલ રોકાણકારો' કે જેમની કુલ વાર્ષિક આવક રૂ.૧૨ લાખ કે તેથી ઓછી હોય તેમને 'પાત્ર સિક્યુરિટીઝ'માં કરેલા રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના રોકાણ પર કરલાભ આપવા ફાઈનાન્સ એક્ટ ૨૦૧૨ અન્વયે આવકવેરા, ૧૯૬૧માં ઈક્વિટી સેવિંગ્સ સ્કીમ હેઠળ ડિડક્શન સંબંધિત નવું સેક્શન ૮૦સીસીજી ઉમેરવામાં આવ્યું છે.

આરજીઈએસએસની વિગતો ૨૩ નવેમ્બર, ૨૦૧૨ (સેક્શન નં.૨૭૭૭(ઈ); નોટિફિકેશન નં.૫૧) અને એ પછી ૫ ડિસેમ્બર ૨૦૧૨ની તારીખના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ રેવન્યુ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા સુધારા (સેક્શન નં.૨૮૩૫; નોટિફિકેશન નં.૫૩)માં જણાવાયેલી છે. પરિચાલન માર્ગદર્શિકા સેબી દ્વારા ૬ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ના રોજ ઈશ્યુ કરવામાં આવી છે.

૪. શું ઈક્વિટી બજારમાં પ્રથમ વાર પ્રવેશનાર રોકાણકારો નાણાં નહીં ગુમાવે ? શું તેમના માટે ઈક્વિટી બજારમાં રોકાણ કરવાનું જોખમી હશે ?

સિક્યુરિટીઝ બજારમાં અન્ય કોઈ પણ રોકાણકારની જેમ આરજીઈએસએસમાંના રોકાણકારો પણ ઈક્વિટી બજારમાં નાણાં ગુમાવવાનું જોખમ ધરાવે છે. આ સ્કીમ વળતરની કોઈ ખાતરી આપતી નથી. આથી આરજીઈએસએસના રોકાણકારોને ઈક્વિટી બજારમાં રોકાણ કરતાં પૂર્વે આવશ્યક સજાગતા રાખવાની સલાહ છે. જોકે સ્કીમની રચના કરતી વેળાએ મોટી મૂડી (લાર્જ કેપ) ધરાવતી મર્યાદિત કંપનીઓના શેરોમાં રોકાણની છૂટ, બજારની હકારાત્મક ચાલનો લાભ ઉઠાવી શકાય એ માટેની પર્યાપ્ત મોકળાશ રહે એ રીતનો લોક-ઈન પિરિયડ વગેરે જેવી જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે, જેથી પ્રથમ વાર રોકાણ કરનારાઓનાં હિતોનું જતન થઈ શકે. વૈવિધ્યકરણ અને એને પગલે જોખમ ઓછું કરવા માટે સ્કીમ હેઠળ એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડ્સ (ઈટીએફ) અથવા મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં સ્કીમમાં નિશ્ચિત કરાયેલાં ધોરણો પ્રમાણે રોકાણ કરવાની છૂટ આપવામાં આવી છે.

૫. અમે ઈક્વિટી લિન્ક્ડ સેવિંગ્સ સ્કીમ (ઈએલએસએસ) ધરાવીએ છીએ તો આરજીઈએસએસ શા માટે ?

ઈએલએસએસ અને આરજીઈએસએસ એકબીજાથી સાવ ભિન્ન છે: તેઓ ભિન્ન ભિન્ન વર્ગની અસ્કયામતો સંબંધિત છે, જે પરોક્ષ મૂડીરોકાણના વિકલ્પો પૂરા પાડે છે. ઈએલએસએસ શેરબજારમાં પરોક્ષ મૂડીરોકાણ માટે છે, જ્યારે આરજીઈએસએસ શેરબજારમાં સીધું મૂડીરોકાણ કરવાનું ઉત્તેજન પૂરું પાડે છે. બંનેના પરિચાલનના તફાવતો નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે છે:

કાર્યકારી તફાવતો	
ઈએલએસએસ	આરજીઈએસએસ
મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સમાં મૂડીરોકાણ	મૂડીરોકાણ સીધું લિસ્ટેડ ઈક્વિટી અથવા ઈક્વિટી સાથે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ, ઈટીએફમાં કરવાનું રહેશે.
ઈએલએસએસ હેઠળ ૧૦૦ ટકા ડિડક્શન (રૂ.૧,૦૦,૦૦૦ સુધી)	આરજીઈએસએસ હેઠળ માત્ર ૫૦ ટકા ડિડક્શન (વધુમાં વધુ રૂ.૨૫૦૦૦) ઉપલબ્ધ રહેશે.
ઈએલએસએસ લાભ આઈટી એક્ટના સેક્શન ૮૦ સી હેઠળ આવે છે, જેની એલઆઈસી પોલિસી, પીપીએફ વગેરે પાત્ર ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટસમાં રોકાણ માટેની કુલ મર્યાદા રૂ.૧,૦૦,૦૦૦ છે.	આરજીઈએસએસ સેક્શન ૮૦સીસીજી હેઠળ ઉપલ્ધ છે. સેક્શન ૮૦સી લિમિટ ઉપરાંતનું આ માત્ર આરજીઈએસએસ માટેનું અલગ ડિડક્શન છે.
લોક-ઈન પિરિયડ ૩ વર્ષનો	લોક-ઈન પિરિયડ ૩-વર્ષનો છે. જોકે એક વર્ષ બાદ ટ્રેડિંગની છૂટ છે, જે શરતોને આધીન છે.
મૂડીરોકાણો મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં હોવાથી તે ઓછાં જોખમી ગણાશે.	મૂડીરોકાણ ઈક્વિટી/જોખમી/માલિકી મૂડીમાં હોવાથી વધુ જોખમી ગણાશે.

૯. અન્ય કર બચત યોજનાઓની તુલનાએ આરજીઈએસએસના લાભ/ મુખ્ય વિશેષતાઓ શી છે ?

આરજીઈએસએસના લાભ નીચે પ્રમાણે છે:

- આવકવેરા (આઈટી) ધારાની કલમ ૮૦સી હેઠળ ઉપલબ્ધ રૂ.૧૦૦,૦૦૦ સુધીની લિમિટ ઉપરાંત   કલમ ૮૦ સીસીજી હેઠળ ટેકસ ડિડક્શન ઉપલબ્ધ હોવાથી તે મધ્યમવર્ગી રોકાણકારો માટે આકર્ષક છે.

- વધુમાં ડિવિડંડની આવક પણ કરમુક્ત છે.

- રોકાણકારો એક વર્ષના લોક-ઈન પિરિયડ બાદ પોર્ટફોલિયોની લે-વેચ કે તેમાં ફેરફાર કેટલીક શરતોને આધીન રહી કરી શકે છે.

- આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝના બજારમૂલ્યમાં વધારા થકી થયેલા લાભને એક વર્ષ એટલે કે લોક-ઈન પિરિયડ બાદ પ્રાપ્ત કરી શકાશે. બજારના સામાન્ય

ઘટાડાથી રોકાણકારોને રક્ષવા માટેની જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે, જે અન્ય બધાં કરરાહત સાધનોથી વિપરીત છે.

- તાકીદની પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા તમે નિશ્ચિત લોક-ઈન પિરિયડ બાદ શેરો ગીરવે રાખી શકો છો અથવા વેચી પણ શકો છો.

- તમારા એક આરજીઈએસએસ ડીમેટ ખાતામાં રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના મૂડીરોકાણ માટે જો તમે બેઝિક સર્વિસ ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યું હોય તો મેઈનટેન્સ ચાર્જીસ શૂન્ય અને રૂ.૨૦૦,૦૦૦ સુધીના મૂડીરોકાણ માટે રૂ.૧૦૦ છે.

- જે વર્ષમાં ટેક્સ ડિડક્શનનો દાવો કરાય એ પ્રથમ નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન હપ્તાવાર મૂડીરોકાણ કરી શકાશે.

સ્કીમનો વ્યાપ : આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર રોકાણકારો અને મૂડીરોકાણો

૭. સ્કીમ હેઠળ કોને આવરી લેવાયા છે ? નવો રોકાણકાર કોણ છે ?

જેમની કુલ વાર્ષિક આવક રૂ.૧૨ લાખ કે તેથી ઓછી છે , તે બધા રોકાણકારો માટે આ સ્કીમ ઉપલબ્ધ છે.

નવો રોકાણકાર એટલે એવી વ્યક્તિ

- જે નિવાસી ભારતીય છે. (કોર્પોરેટ હસ્તીઓ/ ટ્રસ્ટો વગેરેને આ લાભ નહિ મળે).
- જેણે ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યું નથી અને આરજીઈએસએસ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યાની તારીખ સુધીમાં ડેરિવેટીન્ઝ સેગમેન્ટમાં કોઈ ટ્રેડિંગ નથી કર્યું.

- જેણે ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યું છે અને આરજીઈએસએસ માટેનું નિયુક્ત ખાતું ખોલાવ્યાની તારીખ સુધીમાં ઈક્વિટી અને અથવા/ ડેરિવેટિવ્ઝ સેગમેન્ટમાં કોઈ સોદા કર્યા નથી.

સંયુક્ત ખાતાના કિસ્સામાં માત્ર પ્રથમ ધારકને વર્તમાન રિટેલ ઈન્વેસ્ટર ગણવામાં આવશે. પ્રથમ ખાતાધારક સિવાયના બધા વર્તમાન ખાતાધારકો (ઉદાહરણરૂપે બીજા/ ત્રીજા ધારકો કે અન્ય ધારકો) અથવા વર્તમાન ખાતાધારકોના પ્રતિનિધિઓ (નોમિનીઓ)ને, જો તેઓ પાત્ર હશે તો તેમને નવું આરજીઈએસએસ ખાતું ખોલવા માટે ગણતરીમાં લેવાશે.

પ્રથમ ધારક તરીકે ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યું હોય પરંતુ ઈક્વિટી અથવા ડેરિવેટીવ્ઝ સેગમેન્ટમાં સોદા ન કર્યા હોય એવા કિસ્સામાં પ્રથમ ધારક પાત્ર રહેશે.

નવા રિટેલ રોકાણકારે આરજીઈએસએસ હેઠળના લાભ પ્રાપ્ત કરવા ડીમેટ ખાતું ખોલાવવા સમયે કે વર્તમાન ડીમેટ એકાઉન્ટને નિયુક્ત કરવા ડિપોઝિટરી પાર્ટિસિપન્ટ (ડીપી)ને ફોર્મ 'એ' ફોર્મમાં એક પ્રતિજ્ઞાપત્ર (ડેક્લેરેશન) સુપરત કરવાનું રહેશે.

પાત્ર સિક્યુરિટીઝ, જે આવું ખાતું ખોલાવ્યા બાદ ખરીદવામાં આવી હોય તે આપોઆપ તેના રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના મૂલ્ય માટે લોક-ઈન પિરિયડને આધીન રહેશે. જો આમાં ફેરફાર હોય તો રોકાણકારે આ સંબંધમાં ફોર્મ 'બી' સુપરત કરવાનું રહેશે.

૮. હું બિન-નિવાસી ભારતીય (નોન-રેસિડેન્ટ ઈન્ડિયન) છું; શું હું આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાઉં ?

ના.

૯. મારી પાસે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ અને /અથવા એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડ્સના યુનિટ છે; હું આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાઉં ?

હા. પૂર્વે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ અને એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડ્સમાં રોકાણ કર્યું હોય તેથી રોકાણકાર આ સ્કીમ માટે અપાત્ર ઠરતો નથી. જોકે, તમારે આરજીઈએસએસ પાત્ર મ્યુચ્યુઅલ ફંડ / ઈટીએફ સ્કીમ્સમાં નવેસરથી રોકાણ કરવું પડશે અને આરજીઈએસએસના લાભ પ્રાપ્ત કરવા તેને ડીમેટ એકાઉન્ટમાં ધારણ કરી રાખવા પડશે.

૧૦. મારી પાસે કેટલાક ફિઝિકલ શેર્સ છે; હું આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર કહેવાઉં ?

હા. અન્ય રીતે તમે પાત્ર હો તો તમને નવા રિટેલ રોકાણકાર ગણવામાં આવશે. આરજીઈએસએસના લાભ પ્રાપ્ત કરવા નવું રોકાણ કરવું પડશે. પોતાના જે શેરો ડીમટીરિયલાઈઝ કરાય એ શેરો પર તમને આ લાભ મળશે નહિ.

૧૧. આ સ્કીમ હેઠળ કયા મૂડીરોકાણ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે ? આરજીઈએસએસ હેઠળ કઈ સિક્યુરિટીઝ ''એલિજિબલ સિક્યુરિટીઝ '' (પાત્ર સિક્યુરિટીઝ) છે ?

આ સ્કીમ હેઠળ મૂડીરોકાણ વિકલ્પો ઈક્વિટીઝની નીચે જણાવાયેલી શ્રેણીઓ પૂરતા મર્યાદિત છે ? :

લિસ્ટેડ ઈક્વિટી શેર્સ

એ. એનએસઈ અને બીએસઈના ટોચના ૧૦૦ શેરો એટલે કે સીએનએક્સ-૧૦૦/બીએસઈ-૧૦૦માંના શેરો (આનો અર્થ એ નથી કે વ્યક્તિએ માત્ર એનએસઈ અને બીએસઈ મારફત જ સોદો કરવો. જો બીએસઈ-૧૦૦ કે સીએનએક્સ- ૧૦૦માંની સિક્યુરિટીઝનું અન્ય નવું એક્સચેન્જ કે જે ગમે ત્યારે શરૂ થાય, તેના મારફત પણ ટ્રેડિંગ થઈ શકે).

બી. જાહેર ક્ષેત્રના ઉપક્રમો (પીએસયુ)ના શેરો કે જેને સરકારે મહારત્ન, નવરત્ન અને મિનીરત્ન તરીકે શ્રેણીબદ્ધ કર્યાં છે.

સી. (એ) અને/ અથવા (બી)માંના શેરોનાં કોમ્બિનેશન્સ કે જે લિસ્ટેડ છે અને સ્ટોક એક્સચેન્જમાં ટ્રેડિંગ અને ડિપોઝિટરી મિકેનીઝમ દ્વારા જેની પતાવટ થાય છે (ઉદાહરણ તરીકે એક્સચેન્જ ટ્રેડેડ ફંડ્સ (ઈટીએફ)/ મ્યુચ્યુઅલ ફંડ (એમએફ) સ્કીમ્સ કે જેના અન્ડરલાયિંગ તરીકે ઉપરોક્ત (એ) અને/ અથવા (બી)માં જણાવેલી આરજીઈએસએસ માન્ય સિક્યુરિટીઝ હોય, સ્ટોક એક્સચેન્જમાં લિસ્ટેડ હોય અને જેની પતાવટ ડિપોઝિટરી મારફત થતી હોય).

ડી. (એ) અને/ અથવા (બી)ની ફોલો-ઓન પબ્લિક ઓફર્સ (એફપીઓઝ)

ઈ. ઉપરોક્ત (સી)ની ન્યુ ફંડ ઓફર્સ (એનએફઓ)

અનલિસ્ટેડ શેર્સ

એફ. પીએસયુની ઈનિશિયલ પબ્લિક ઓફર્સ (આઈપીઓઝ), જે સંબંધિત નાણાકીય વર્ષમાં લિસ્ટેડ થવાના હોય અને જેમાં સરકારનું હોલ્ડિંગ ઓછામાં ઓછું ૫૧ ટકા અને વાર્ષિક ટર્નઓવર તત્કાળ ભૂતકાળનાં ત્રણ વર્ષમાં રૂ.૪૦૦૦ કરોડથી ઓછું ન હોય.

(મૂડીરોકાણના સમયે જે ધોરણો હોય એ ધોરણો લાગુ પડશે)

૧૨. મને આ પાત્ર શેરો અંગેની માહિતી ક્યાંથી મળે ?

સમગ્ર પાત્ર સિક્યુરિટીઝની તેમ જ છેલ્લામાં છેલ્લી યાદી સમયે સમયે એક્સચેન્જો/ ડિપોઝિટરીઝ/એએમએફઆઈની વેબસાઈટ્સ પર મૂકવામાં આવે છે.

વિગતવાર માહિતી માટે સેબી, એનએસઈ, બીએસઈ, એનએસડીએલ, સીડીએસએલ અને એએમએફઆઈની વેબસાઈટ્સનાં સંબંધિત પૃષ્ઠો જુઓ.

પાત્ર આઈપીઓ સંબંધમાં કંપનીઓ એ અંગેની માહિતી તેમના ઓફર ડોક્યુમેન્ટ્સ/ જાહેર ખબરોમાં પ્રકાશિત કરશે.

૧૩. આરજીઈએસએસ મૂડીરોકાણો શા માટે ટોચના ૧૦૦ શેર્સ પૂરતી સીમિત છે ?

આ યોજના એવા નવા રોકાણકારો માટે તૈયાર કરવામાં આવી છે જેઓ પ્રથમ વાર ઈક્વિટી બજારમાં રોકાણ કરવાનું સાહસ કરી રહ્યા છે. શેરોની પસંદગી બીએસઈ-૧૦૦ અથવા સીએનએક્સ-૧૦૦માં સમાવિષ્ટ શેરો અને પસંદ કરાયેલા પીએસયુ સ્ટોક્સ પૂરતી મર્યાદિત રખાઈ છે કારણ કે તેઓ ઓછી ચંચળતા અને અધિક પ્રવાહિતા દર્શાવે છે. આ શેરોનું પર્યાપ્ત રિપોર્ટીંગ અને પૃથક્કરણ ઉપલબ્ધ છે. ૧૦૦ શેરો હોવાથી મૂડીરોકાણના વૈવિધ્ય માટેનો પણ પર્યાપ્ત અવકાશ રહે છે.

૧૪. મેં જ્યારે ચોક્કસ શેરમાં મૂડી રોકાણ કર્યું ત્યારે તે શેર બીએસઈ-૧૦૦માં સમાવિષ્ટ હતો; એ પછી એક્સચેન્જ દ્વારા એ શેરને બીએસઈ-૧૦૦માંથી દૂર કરવામાં આવ્યો. આવા

કિસ્સામાં હું મારા રિટર્ન્સ ફાઈલ કરું તો મારું મૂડીરોકાણ આરજીઈએસએસ માટે પાત્ર ગણાય ?

શેરમાં જે સમયે રોકાણ કરવામાં આવે તે સમયે તે શેર બીએસઈ-૧૦૦ અથવા સીએનએક્સ-૧૦૦માં લિસ્ટેડ હોવો જોઈએ. મતલબ કે જો આ શેર સીએનએક્સ-૧૦૦/બીએસઈ-૧૦૦માંથી દૂર કરવામાં આવે તો પણ રોકાણ આરજીઈએસએસને પાત્ર ગણાશે. જો કે રોકાણકારના હક્કો આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોમાંથી તે શેરો માત્ર વેચવા પૂરતા સીમિત રહેશે. જો રોકાણકાર ફરીથી આ જ કંપનીના શેરોની ખરીદી કરે છે/વર્તમાન શેરોમાં ઉમેરા કરે, તો આ અતિરિક્ત શેરો આરજીઈએસએસ હેઠળના મૂડીરોકાણને પાત્ર રહેતા નથી.

૧૫. મેં માર્ચ મહિનામાં આઈપીઓમાં અરજી કરી, જોકે કંપની એપ્રિલમાં એટલે કે આગામી નાણાકીય વર્ષે સ્ટોક એક્સચેન્જમાં લિસ્ટ થઈ તો મારું રોકાણ પાત્ર ગણાય ?

ના, માત્ર એ જ કંપની જે એ જ નાણાકીય વર્ષમાં લિસ્ટેડ થવાની હોય એ જ મૂડીરોકાણ પાત્ર ગણાશે.

૧૬. હું સિક્યોરીટી બજારમાં મહત્તમ કેટલું રોકાણ કરી શકું ? શું હું હપ્તાઓમાં રોકાણ કરી શકું ?

સિક્યોરીટી બજારમાં રોકાણ કરવા માટે કોઈ નિર્દિષ્ટ મહત્તમ રોકાણ મર્યાદા નથી. જોકે આરજીઈએસએસના લાભો માત્ર પાત્રતા ધરાવતા શેરોમાં રૂ.૫૦,૦૦૦ના રોકાણ સુધી સીમિત છે. આ રોકાણ હપ્તામાં પણ કરી શકાય છે. પરંતુ તેના લાભો માત્ર પ્રથમ નાણાકીય વર્ષમાં જ , જ્યારે ૮૦સીસીજી હેઠળ દાવો કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે જ મળી શકે. આમ જો તમે હપ્તામાં (તબક્કાવાર) રોકાણ કરો તો એ બાબતની તકેદારી રાખશો કે તમે તમારાં તમામ રોકાણો એક જ નાણાકીય વર્ષમાં કરી રહ્યા છો (એ નાણાકીય વર્ષ કે જે વર્ષે તમે આરજીઈએસએસ માટે એકાઉન્ટ ખોલી રહ્યા છો કે તમારા એકાઉન્ટને આરજીઈએસએસ માટે નિયુક્ત કરી રહ્યા છો), કારણ કે ત્યાર પછીના બે વર્ષનાં રોકાણો આરજીઈએસએસ હેઠળ ગણવામાં આવશે.

૧૭. શું હું મારા રોકાણોને બે નાણાકીય વર્ષમાં વિભાજિત કરી આરજીઈએસએસ હેઠળ ડિડક્શનનો ક્લેઈમ કરી શકું ?

હા. ત્રણ નાણાકીય વર્ષમાં કરાયેલાં રોકાણોને સંબંધિત વર્ષમાં આરજીઈએસએસ હેઠળ બુક કરી ડિડક્શનના ક્લેઈમને પાત્ર ગણી શકાશે.

જોકે નાના રિટેલ રોકાણકારોની આર્થિક મર્યાદાઓને ધ્યાનમાં લઈને આ યોજના હેઠળ રોકાણકારોને પ્રથમ નાણાકીય વર્ષે હપ્તામાં રોકાણ કરવાની સરળતા કરી આપવામાં આવી છે.

૧૮. આરજીઈએસએસ હેઠળ હું કેટલા ટેક્સ ડિડક્શનને પાત્ર ગણાઉં ?

તમે સેક્શન ૮૦સીસીજી હેઠળ રોકાણ કરવામાં આવેલી રકમના ૫૦ ટકા સુધી કર કપાતને પાત્ર ગણાઓ, જેમ કે જો તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ રૂ.૫૦,૦૦૦નું રોકાણ કર્યું છે તો તમારી કરપાત્ર આવકમાંથી તમે ૨૫,૦૦૦ના કર કપાતને લાયક ઠરો છો અને જો તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ રૂ. ૪૦,૦૦૦નું રોકાણ કર્યું છે તો તમે રૂ.૨૦,૦૦૦ના કરકપાતને પાત્ર ઠરો છો. આ ડિડક્શન સેક્શન ૮૦સી હેઠળની રૂ.૧ લાખની મર્યાદા ઉપરાંતની છે.

અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો જેઓ ૧૦ ટકા આવકવેરાના ટેક્સ બ્રેકેટમાં છે તેઓ આરજીઈએસએસ હેઠળ રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના રોકાણ પર રૂ. ૨,૫૦૦(વત્તા લાગુ પડતો સેસ) અને જેઓ ૨૦ ટકા આવકવેરાના ટેક્સ બ્રેકેટમાં છે તેઓ આરજીઈએસએસ હેઠળ રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના રોકાણ પર રૂ. ૫,૦૦૦(વત્તા લાગુ પડતો સેસ) તેમની કર જવાબદારીમાંથી બચાવી શકે છે.

૧૯. મેં સેક્શન ૮૦સી હેઠળ કરલાભનો દાવો કર્યો છે. શું હું આરજીઈએસએસના પણ કરલાભ મેળવી શકું ?

હા તમે આ લાભો મેળવી શકો છો. આરજીઈએસએસ માટે કર કપાત સેક્શન ૮૦સીસીજી હેઠળ છે. અને સેક્શન ૮૦સી હેઠળ રૂ.૧ લાખ કે તેથી વધુ રકમની નિર્દિષ્ટ મર્યાદા ધરાવે છે. વધુમાં આરજીઈએસએસમાં સેક્શન ૮૦સીસીજી હેઠળ રોકાણ કરવા કરદાતાએ સેક્શન ૮૦સીની રૂ.૧ લાખની નિર્દિષ્ટ મર્યાદા આંબવી જરૂરી નથી.

૨૦. શું હું રૂ.૫૦,૦૦૦ કરતાં વધુ રોકાણ કરીને આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભનો દાવો કરી શકું ?

તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલા ડિમેટ એકાઉન્ટમાં ગમે તેટલી રકમનું રોકાણ કરી શકો છો, પરંતુ આ યોજના હેઠળ તમે માત્ર રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના રોકાણ પર જ લાભ મેળવી શકો છો. જોકે આરજીઈએસએસ હેઠળ લાભનો દાવો કરવા તમે લોક-ઈનમાં રાખવા તમામ શેરોમાંથી રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના શેરોની પસંદગી કરી શકો છો. અત્રે એ યાદ રાખવું ઘટે કે ડિપોઝીટરી આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલા એકાઉન્ટમાં પ્રથમ વર્ષે રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીની કિંમતના તમામ પાત્રતા ધરાવતા શેરોનું આપોઆપ લોક-ઈન કરશે. આથી એ ધ્યાન રાખો કે તમે સોદાની તારીખના એક મહિનાની અંદર ફોર્મ-બી દ્વારા

ડિપોઝીટરીને પ્રથમ વર્ષે આરજીઈએસએસ રોકાણ હેઠળ રાખવા ન માંગતા હો તેવા શેરોના સોદાની જાણ કરશો,જેથી કોઈ પણ સમયે તમને તે સિક્યુરિટીઝ વેચવાનો / ગીરવે રાખવાનો હક રહે. એક વાર તમે કોઈ ચોક્કસ સિક્યુરિટીની ફોર્મ-બી મારફત અરજી કરી તો તેને પ્રથમ વર્ષે આરજીઈએસએસ હેઠળના કરલાભ મેળવવા પુનઃ ખરીદી શકતા નથી. તે પછીનાં ફ્લેક્સીબલ લોક-ઈન પીરીયડનાં વર્ષોમાં, જો સ્ટોક આરજીઈએસએસની જોગવાઈઓ હેઠળ પાત્ર સિક્યુરિટી હોય તો તેને આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યાંકન માટે, પ્રથમ વર્ષે ''એલીજીબલ સિક્યુરિટી''ના દરજ્જાને ધ્યાનમાં લીધા વિના ગણવામાં આવશે.

૨૧. મેં એક કંપની 'એ' ના શેર્સ રૂ.૭૦,૦૦૦માં ખરીદ્યા છે જે આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્રતા ધરાવે છે; હવે હું રૂ.૫૦,૦૦૦થી વધુ રકમના રોકાણને કેવી રીતે મુક્ત રાખી શકું ?

જો તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર સિક્યુરિટીના રૂ.૭૦,૦૦૦ના શેર્સ ખરીદ્યા છે તો ડિપોઝીટરી માત્ર રૂ.૫૦,૦૦૦ના શેરોને ફિક્સ લોક-ઈનમાં રાખશે. બાકીના રૂ. ૨૦,૦૦૦ના શેર્સ લોક-ઈનમાં રહેશે નહી .જોકે જો તમે લોક-ઈનમાં રાખવાના શેરો અંગે ચોક્કસ પસંદગી ધરાવતા હો તો પ્રશ્ન- ૨૧ના ઉત્તરમાં જણાવ્યા મુજબ ડિપોઝિટરીને જાણ કરવાની રહેશે.

૨૨. મારે ફોર્મ બી ક્યારે સુપરત કરવું જોઈએ ? તેની કોઈ સમયમર્યાદા છે ?

જો તમે કોઈ સિક્યુરિટીઝ આરજીઈએસએસના ધોરણો અને શરતોથી મુક્ત રાખવા માગતા હો તો તમારે ડિપોઝીટરી પાર્ટિસિપન્ટને ફોર્મ બી સુપરત કરવું આવશ્યક છે. એ સિક્યુરિટીઝ ખરીદ કર્યાના કે ફાળવણીની તારીખથી એક મહિનાની અંદર આ ફોર્મ સુપરત કરવાનું રહે છે.

નોટિફિકેશનમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ડિપોઝિટરીઓએ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષના અંત બાદના ત્રીસ દિવસમાં એટલે કે ૩૦ એપ્રિલ સુધીમાં ઈન્કમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટને આરજીઈએસએસના લાભાર્થીઓ સંબંધિત અહેવાલ સુપરત કરી દેવાનો હોય છે. આથી, ઈન્કમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટને તમારા મૂડીરોકાણ અંગેનું ખોટું રિપોર્ટિંગ નિવારવા તમને સલાહ છે કે તમે માર્ચ મહિનામાં મેળવેલી ક્રેડિટ્સ માટે વહેલામાં વહેલી તકે અને મોડામાં મોડું ૧૫ એપ્રિલ સુધીમાં ફોર્મ બી ડિપોઝિટરી પોર્ટિસિપન્ટને સુપરત કરી દો.

૨૩. શું હું ફોર્મ બીમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલી પાત્ર સિક્યુરિટીઝમાં રોકાણ કરેલી રકમ સંદર્ભે કરકપાતનો દાવો કરી શકું છું ?

ના.

યોજનામાં સામેલગીરી : વિધિ અને પરિચાલન અંગેના મુદ્દાઓ

૨૪. હું આરજીઈએસએસ પાત્ર મૂડીરોકાણ કઈ રીતે કરી શકું ?

કોઈ પણ ડીપી પાસે નવું ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલો અને તેને આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરો અથવા ફોર્મ-એ દ્વારા તમારા વર્તમાન ડિમેટ ખાતાને આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરો. જો તમે બેઝિક સર્વિસ ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવો તો તમે તમારા ડીપીને તમારા ખાતાને એ પ્રમાણે નિયુક્ત કરવા જણાવી શકો છો.

પાત્ર આઈપીઓ અથવા શેરબજારમાં કોઈ પણ પાત્ર શેરોમાં મૂડીરોકાણ કરવા તમે સેબીમાં નોંધાયેલા કોઈપણ શેરદલાલ પાસે ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ ખોલાવી શકો છો.

જો તમે કોઈ વિતરક મારફતે મ્યુચ્યુઅલ ફંડોમાં રોકાણ કરી રહ્યા હો તો તમારા ડિમેટ એકાઉન્ટમાં મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટ્સની ક્રેડિટ્સ પ્રાપ્ત કરવા માટે તમારે માત્ર તમારા ડિમેટ એકાઉન્ટની વિગતો જેવી કે ડિમેટ એકાઉન્ટ નંબર અને ડીપી આઈડી આપવાના રહેશે.

૨૫. પાત્ર સિક્યુરિટીઝ કયા સ્વરૂપે ધારણ કરી શકાય ?

આરજીઈએસએસ હેઠળ પાત્ર સિક્યુરિટીઝ માત્ર 'ડિમેટ એકાઉન્ટ'માં જ ધારણ કરી શકાય છે. તમે આરજીઈએસએસના લાભ લેવા માટે ભૌતિક સ્વરૂપે શેર્સ ધારણ કરી શકો નહી.

૨૬. શું મારે મારા મ્યુચ્યુઅલ ફંડ/ઈટીએફ યુનિટ્સ ડિમેટ ફોર્મમાં મેળવવા જરૂરી છે ?

હા. મ્યુચ્યુઅલ ફંડ યુનિટ્સ ડિમેટ ફોર્મમાં મેળવવા માટે તમારે તમારી એસેટ મેનેજમેન્ટ કંપની અથવા આરટીએને ભલામણ કરવાની રહેશે. વધુ વિગતો માટે સીડીએસએલ અને એનએસડીએલની સૂચનાઓ અને માર્ગદર્શન જોઈ જવા વિનંતી છે.

૨૭. આરજીઈએસએસના લાભો મેળવવા માટે રોકાણકારે માત્ર આરજીઈએસએસના શેરોનું ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલવું જરૂરી છે ? શું હું મારા આરજીઈએસએસ માટે ખોલેલા એકાઉન્ટમાં પાત્ર ન હોય તેવી સિક્યુરિટીઝ ધારણ કરી શકું ?

આરજીઈએસએસના લાભો મેળવવા માટે તમારે અલગથી ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલવું જરૂરી નથી. આરજીઈએસએસના લાભો જે ડિમેટ એકાઉન્ટમાંથી તમે મેળવો છો તે જ એકાઉન્ટમાં તમે અન્ય (આરજીઈએસએસ હેઠળ આવરી લેવાયેલા શેરો સિવાયના) સિક્યુરિટીઝ પણ રાખી શકો છો. આરજીઈએસએસ હેઠળ આવરી લેવાયેલા શેરો સિવાયના શેરોમાં કરેલા રોકાણ પર આરજીઈએસએસની શરતો લાગુ પડતી નથી, તેમ જ આરજીઈએસએસ હેઠળ મળતા લાભો પણ આ શેરો માટે ગણતરીમાં લેવાતા નથી.

૨૮. શું ડિમટિરિયલાઈઝેશન અને બજાર બહારના સોદા દ્વારા મારા ડિમેટ એકાઉન્ટમાં મળેલી ક્રેડિટ આરજીઈએસએસ હેઠળના લાભોના દાવાને પાત્ર ગણાય ?

ના. જોકે ફ્લેક્સીબલ લોક-ઈન(એટલે કે પ્રથમ વર્ષ) બાદ રોકાણકારે સ્કીમના નિયમોનું પાલન કર્યું છે કે નહી તે તપાસવા બધી આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝને ગણતરીમાં લેવાશે, પછી ભલે તે બજાર બહારથી ખરીદી દ્વારા આવી હોય કે ડિમટીરિયલાઈઝેશન દ્વારા આવી હોય.

૨૯. હું ડિપોઝીટરી પાર્ટિસિપન્ટ પાસે આરજીઈએસએસ ડીમેટ એકાઉન્ટ કેવી રીતે ખોલી શકું ?

તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલવા કોઈ પણ રજિસ્ટર્ડ ડીપીનો સંપર્ક કરી શકો છો. એનએસડીએલ અને સીએસડીએલ પાસે રજિસ્ટર્ડ ડીપીની યાદી તમે અહીં જોઈ શકશો.

આરજીઈએસએસના લાભો મેળવવા માટે તમારે માત્ર સેબી દ્વારા નિર્દિષ્ટ કેવાયસી (નો યોર ક્લાયન્ટ) ધોરણોનું પાલન કરવાનું હોય છે, જે માટે   ઓળખની સાબિતી, સરનામાની સાબિતી અને પાન કાર્ડ નંબર જે ડીપી પાસે તમે ડિમેટ એકાઉન્ટ ખોલવા માંગતા હો તેને સુપરત કરવાના રહેશે.આ સાથે તમારે નિર્દિષ્ટ ફોર્મેટ (ફોર્મ-એ) જાહેરનામુ સોંપવાનું રહેશે.

૩૦. હું ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ કેવી રીતે ખોલી શકું ?

તમે મૂડી બજારને લગતા સોદાઓ પાર પાડવા માટે સેબીમાં રજિસ્ટર્ડ બ્રોકર (ટ્રેડિંગ મેમ્બર) કે સબ બ્રોકરનો સંપર્ક કરી શકો છો. સેબીમાં રજિસ્ટર્ડ બ્રોકર કે સબ-બ્રોકરની યાદી તમે સેબીની વેબસાઈટ પર જોઈ શકશો.

૩૧. ડિમેટ કે ટ્રેડિંગ એકાઉન્ટ ખોલવા માટે કયા દસ્તાવેજો જરૂરી છે ?

તમારે નીચે જણાવેલા દસ્તાવેજો એકાઉન્ટ ઓપનિંગ ફોર્મ સાથે સુપરત કરવાના રહેશે. જો તમે કોઈ અન્ય વ્યક્તિ/વ્યક્તિઓ સાથે સંયુક્ત ખાતુ ખોલવા માગતા હો તો તમામ ખાતાધારકોના નીચે જણાવેલા દસ્તાવેજો સુપરત કરવાના રહેશે.

પાન કાર્ડની કોપી, જેના પર ધારકની પોતાની સહી હોય અને પાસપોર્ટ સાઈઝ ફોટોગ્રાફ પ્રત્યેક માટે ફરજીયાત છે.અરજદાર દ્વારા સુપરત કરવામાં આવેલા પ્રત્યેક દસ્તાવેજ પર તેણે પોતાની સહી કરવી આવશ્યક છે તથા વેરિફિકેશન માટે ઓરિજનલ કોપી પણ સાથે રાખવી જરૂરી છે. જો કોઈ દસ્તાવેજની ઓરિજનલ કોપી વેરિફિકેશન માટે લાવી શકાઈ ન હોય તો દસ્તાવેજો પર સહી કરવાનો હક ધરાવતી અધિકૃત હસ્તીઓની સહી કરાવવી જરૂરી છે.

૧. પ્રૂફ ઓફ આઈડેન્ટિટી (પીઓઆઈ) - ઓળખની સાબિતી

- પાસપોર્ટ
- વોટર આઈડી કાર્ડ
- ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ
- ફોટોગ્રાફ સાથેનું પાન કાર્ડ આધાર (યુનિક આઈડી) લેટર
- અરજદારના ફોટા સાથે આઈડેન્ટિટી કાર્ડ/ ડોક્યુમેન્ટ કે જે એ) કેન્દ્ર સરકાર/ રાજ્ય સરકાર અને તેના વિભાગો બી) સ્ટેચ્યુટરી (કાનૂની) અને નિયામકો, સી) જાહેર ક્ષેત્રનાં સાહસો, ડી) શિડ્યુલ્ડ કમર્શિયલ બેન્કો, ઈ) જાહેર નાણાકીય સંસ્થાઓ, એફ) યુનિવર્સિટીઓ સંલગ્ન કોલેજો (આ ત્યાં સુધી જ માન્ય ગણાશે, જ્યાં સુધી અરજદાર વિદ્યાર્થી હોય), જી) આઈસીએઆઈ, આઈસીડબલ્યુએઆઈ, આઈસીએસઆઈ, બાર કાઉન્સિલ વગેરે જેવી વ્યાવસાયિક સંસ્થાઓએ તેમના મેમ્બરોને ઈશ્યુ કરેલાં હોય અને એચ) બેન્કોએ ઈશ્યુ કરેલાં ક્રેડિટ કાર્ડ્સ/ ડેબિટ કાર્ડ્સ.

૨. પ્રૂફ ઓફ એડ્રેસ (પીઓએ) એટલે કે સરનામાની સાબિતી

- રેશન કાર્ડ પાસપોર્ટ
- વોટર આઈડી
- ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ
- બેન્ક પાસબુક
- ઘરવપરાશનાં બિલો જેવાં કે ઈલેક્ટ્રિસિટી બિલ્સ, ગેસ બિલ્સ (બે મહિનાથી અધિક જુનાં ન હોવાં જોઈએ) / નિવાસી ટેલિફોન બિલ્સ (બે મહિનાથી અધિક જુનાં ન હોવાં જોઈએ), નિવાસનું રજિસ્ટર્ડ કરાયેલું લીઝ અથવા સેલ એગ્રીમેન્ટ / ફ્લેટ મેઈન્ટેનન્સ બિલ / ઈન્સ્યુરન્સ કોપી
- બેન્ક ખાતાનું સ્ટેટમેન્ટ / પાસ બુક
- હાઈ કોર્ટ અને સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયમૂર્તિઓ તેમનાં ખાતાંમાં નવું સરનામું આપતા હોય ત્યારે સેલ્ફ ડેક્લેરેશન

- નીચેનામાંથી કોઈએ પણ ઈશ્યુ કરેલા સરનામાનું પ્રૂફઃ

શિડ્યુલ્ડ કમર્શિયલ બેન્ક્સ/ શિડ્યુલ્ડ કો-ઓપરેટિવ બેન્ક્સ / મલ્ટીનેશનલ ફોરેન બેન્ક્સના મેનેજરો, ગેઝેટેડ ઓફિસર્સ, નોટરી પબ્લિક, વિધાન સભા યા સંસદના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ, સરકાર કે કાનૂની સત્તા દ્વારા ઈશ્યુ કરાયેલા દસ્તાવેજો. સરનામા સહિતના ઓળખપત્ર (આઈડેન્ટિટી) કાર્ડ / દસ્તાવેજ કે જે એ) કેન્દ્ર /રાજ્ય સરકાર કે તેના વિભાગ બી) કાનૂની /નિયામક અધિકારીઓ, સી) જાહેર ક્ષેત્રના એકમો, ડી) શિડ્યુલ્ડ કમર્શિયલ બેન્કો, ઈ) જાહેર નાણાકીય સંસ્થાઓ, એફ) યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન કોલેજો (આ પ્રૂફ અરજદાર વિદ્યાર્થી હશે તેટલા સમય માટે જ માન્ય ગણાશે) અને જી) વ્યવસાયિક સંસ્થાઓ જેવી કે આઈસીએઆઈ, આઈસીડબ્લ્યુએઆઈ, બાર કાઉન્સિલ વગેરે દ્વારા તેમના સભ્યોને ઈશ્યુ કરવામાં આવ્યાં હોય.

દસ્તાવેજો એટેસ્ટ કરવા માટેની અધિકૃત વ્યક્તિઓ: નોટરી પબ્લિક, ગેઝેટેડ ઓફિસર, શિડ્યુલ્ડ કમર્શિયલ/ કો-ઓપરેટિવ બેન્ક અથવા મલ્ટીનેશનલ ફોરેન બેન્ક્સના મેનેજર (નામ, હોદ્દા અને સીલ કોપી પર હોવાં જોઈએ).

તમારે વેરિફિકેશન માટે મૂળ દસ્તાવેજો ડીપી/ ટ્રેડિંગ મેમ્બર પાસે લઈ જવા જોઈએ. તમારો ડીપી/ ટ્રેડિંગ મેમ્બર તમારું ખાતું ખોલતી વખતે ખાતાધારક (ખાતાધારકો)નું ''ઈન-પરસન વેરિફિકેશન'' (તમારી ઉપસ્થિતિમાં ચકાસણી) કરશે. તમારે એગ્રીમેન્ટ અને ચાર્જીસના શિડ્યુલની કોપી તમારા ભાવિ સંદર્ભ માટે પ્રાપ્ત કરવાનું યાદ રાખવું.

તમારો ડીપી/ ટ્રેડિંગ મેમ્બર ઓળખ/સરનામાની અતિરિક્ત સાબિતી માગી શકે છે.

૩૨. હું પીએએન (પાન) મુક્ત શ્રેણીનો (સિક્કીમનો નિવાસી) છું તો હું આરજીઈએસએસ એકાઉન્ટ ખોલાવી શકું ?

તમે પીએએન (પાન) મુક્ત શ્રેણીના હો તો પણ આરજીઈએસએસ હેઠળના લાભ પ્રાપ્ત કરવા પીએએન ફરજિયાત છે. પીએએન કાર્ડ કઈ રીતે પ્રાપ્ત કરવું એ માટેની વધુ વિગતો માટે અહીં જુઓ.

૩૩. શું મારા ટ્રેડિંગ અને ડીમેટ એકાઉન્ટ્સનો ઈન્ટરનેટ મારફત વપરાશ કરવાની સુવિધા માગી શકું ?

હા, તે ઈચ્છનીય છે. એનાથી તમે તમારા ખાતા અને તેમાં ધારણ કરેલી સિક્યુરિટીઝના મૂલ્ય પર સતત નજર રાખી શકો છો.

૩૪. હું વર્તમાન ડીમેટ એકાઉન્ટને આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરી શકું ?

હા, એ શરતે કે તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ 'ન્યુ રિટેલ ઈન્વેસ્ટર' હોવા જોઈએ. તમારા વર્તમાન ડીમેટ એકાઉન્ટને આરજીઈએસએસ હેઠળ નિયુક્ત કરવા તમારે તમારા ડીપીને નિશ્ચિત રૂપ ('ફોર્મ એ')માં ડિક્લેરેશન સુપરત કરવું આવશ્યક છે.

૩૫. હું ફોર્મ ''એ'', ફોર્મ ''બી'' વગેરે ક્યાંથી પ્રાપ્ત કરી શકું ?

તમે ફોર્મ ''એ'', ફોર્મ ''બી'' તમારા ડીપી પાસેથી મેળવી શકો અથવા વેબસાઈટ પરથી સીધુંજ ડાઉનલોડ કરી શકો.

૩૬. હું આરજીઈએસએસ માટે એકથી અધિક ડીમેટ એકાઉન્ટ નિયુક્ત કરી શકું ?

ના. તમે ડિપોઝિટરીઓ (એટલે કે એનએસડીએલ/ સીડીએસએલ) પાસે માત્ર એક ડીમેટ એકાઉન્ટ આરજીઈએસએસ હેઠળ ખોલાવી શકો.

૩૭. શું આરજીઈએસએસ માટે ઓછા ખર્ચનું ડીમેટ એકાઉન્ટ છે ?

બધા વર્ગો સામેલ થઈ શકે એ માટે ડીમેટ ખાતાં ધરાવવાને ઉત્તેજન આપવા અને રિટેલ રોકાણકારોને ડીમેટ ખાતામાં સિક્યુરિટીઝ જાળવવાનો ઓછો ખર્ચ આવે એ માટે ૨૭ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૨ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે બધા ડિપોઝિટરી પાર્ટિસિપન્ટ્સે એવી બધી વ્યક્તિઓને મર્યાદિત સેવાઓ ધરાવતા ''બેઝિક સર્વિસીસ ડીમેટ એકાઉન્ટ'' (બીએસડીએ) ઉપલબ્ધ કરવાં, કે જેઓ એક જ ખાતું ધરાવે છે કે ધરાવવા માગતા હોય, કે જેનો એક જ ધારક હોય કે પ્રથમ ધારક હોય અને જેમાં ધારણ કરાયેલી સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્ય સમયના કોઈ પણ તબક્કે રૂ.૨ લાખથી અધિક ન હોય.

આવાં ડીમેટ એકાન્ટ્સમાં જો હોલ્ડિંગ રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીનું જ હશે, તો ડીપીઝ દ્વારા કોઈ એન્યુઅલ મેઈન્ટેનન્સ ચાર્જીસ (એએમસી) વસૂલવામાં નહિ આવે. રૂ.૫૦,૦૦૧થી રૂ.૨૦૦,૦૦૦ સુધીના હોલ્ડિંગ માટે એએમસી રૂ.૧૦૦થી અધિક નહિ હોય એવો નિયમ કરવામાં આવ્યો છે. પ્રથમ વારના રોકાણકારો બીએસડીએનો વપરાશ કરી શકે છે અને તેમના આરજીઈએસએસ એકાઉન્ટને બીએસડીએ એકાઉન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરીને ઈક્વિટી બજારમાં કામકાજ કરવાનો ખર્ચ ઘટાડી શકે છે.

વિવિધ ડિપોઝિટરી પાર્ટિસિપન્ટ્સ પાસે ખાતાં ખોલાવવાના તુલનાત્મક ચાર્જીસ ડિપોઝિટરીઝ - એનએસડીએલ અને સીડીએસએલની સંબંધિત વેબસાઈટ્સ પર જોઈ શકાશે.

૩૮. સિક્યુરિટીઝ બજારમાં કામકાજ કરતી વખતે શું કરવું અને શું ન કરવું જોઈએ ?

કૃપયા આ સંબંધે સેબીની માર્ગદર્શિકા જુઓ. સલામતીની સલાહ માટે કૃપયા એક્સચેન્જીસ - બીએસઈ અને એનએસઈની વેબસાઈટ્સ જુઓ. એનએસડીએલ અને સીડીએસએલની રોકાણકાર માર્ગદર્શિકા પણ જુઓ.

સેબી રોકાણકારોના શિક્ષણ માટે અપડેટેડ અને વિસ્તૃત વેબસાઈટ (દ્દદ્દદ્દ.ણ્ત્ઘ્ડ્મદથ્ર.મ્ડઠ્ણ.ડ્થ્ઘ.ણ્ટ) ચલાવે છે.

૩૯. સિક્યુરિટીઝ માર્કેટમાં મારા સોદા સંબંધિત મારે ફરિયાદો કઈ રીતે નોંધાવવી ?

કોઈ પણ ફરિયાદના કિસ્સામાં તમારે પ્રથમ તો જેની વિરુદ્ધ તમારી ફરિયાદ હોય એ સંબંધિત કંપની/ ઈન્ટરમીડિયરીનો સંપર્ક કરવો જોઈએ. સેબીએ બધાં સ્ટોક એક્સચેન્જીસ, નોંધાયેલા બ્રોકર્સ, ડિપોઝિટરીઝ, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ અને લિસ્ટેડ કંપનીઓને રોકાણકારોની ફરિયાદો નોંધવા માટે ફરિયાદ નિવારણ વિભાગ/ કોમ્પ્લાયન્સ ઓફિસરનો એક અલગ ઈમેઈ આઈડી પૂરો પાડવાની જોગવાઈ કરવાનો આદેશ આપ્યો છે.

જો ફરિયાદનું નિવારણ કંપની/ ઈન્ટરમીડિયરી સ્તરે કરવામાં ન આવે તો તમે સંબંધિત ડિપોઝિટરી/ એક્સચેન્જનો સંપર્ક કરી શકો છો.

રોકાણકારોની સિક્યુરિટીઝ માર્કેટ્સ સંબંધિત ફરિયાદોના ઝડપી નિરાકરણ માટે ડિપોઝિટરીઝ અને સ્ટોક એક્સચેન્જીસે ગ્રીવન્સ રિડ્રેસલ સેલ્સની સ્થાપના કરેલી છે. ચુકવણીમાં નિષ્ફળ જનારા બ્રોકરો વિરુદ્ધના રોકાણકારોના દાવાઓને પહોંચી વળવા એક્સચેન્જીસે ઈન્વેસ્ટર પ્રોટેક્શન ફંડ (આઈપીએફ)ની સ્થાપના કરી છે; એક્સચેન્જીસ અને ડિપોઝિટરીઝ બ્રોકર્સ/ ડિપોઝિટર પાર્ટિસિપન્ટ્સ અને રોકાણકારો વચ્ચેની લવાદની પ્રક્રિયા આર્બિટ્રેશન પ્રોસેસ)માં પણ સહાયભૂત થાય છે.

રોકાણકારોની ફરિયાદોના નિવારણ માટેની યંત્રણાની વિગતો માટે એક્સચેન્જીસ - બીએસઈ અને એનએસઈ- અને ડિપોઝિટરીઝ - એનએસડીએલ અને સીડીએસડીએલની વેબસાઈટ્સ જુઓ.

જો એક્સચેન્જીસ/ ડિપોઝિટરીઝના સ્તરે તમારી ફરિયાદનું નિરાકરણ ન કરાય તો તમે બજારના નિયામક સેબીને ફરિયાદ કરી શકો છો. સેબી આ ઈશ્યુ, સિક્યુરિટીઝની ટ્રાન્સફર અને ડિવિડંડની ચુકવણી ન કરાયા સંબંધિત રોકાણકારોની ફરિયાદોને સીધી લિસ્ટેડ કંપનીઓ સાથે હાથ ધરશે. આ ઉપરાંત, સેબી વિવિધ રજિસ્ટર્ડ ઈન્ટરમીડિયેટ્સ જેવા કે મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ, સ્ટોક બ્રોકર્સ વિરુદ્ધની અને એ સંબંધિત ફરિયાદો હાથ ધરે છે. સેબીએ પણ ઈશ્યુની પ્રક્રિયામાંથી જન્મતી વિવિધ રોકાણકાર ફરિયાદોનો નિવારણ માટેની યંત્રણાની સ્થાપના કરી છે.

સેબીએ ૮ જૂન, ૨૦૧૧થી નવી વેબસાઈટ આધારિત મધ્યસ્થ ફરિયાદ નિવારણ સિસ્ટમનો પ્રારંભ કર્યો છે, જેને ચીગ્રક્રસ્ર (ચ્રુઉંક્ક ઊથ્ઞ્રદ્ટણ્ત્ત્દ્મ ઙડહ્ઠદ્રડ્મ્મ ચ્ધ્મદડ>) કહેવાય છે. નવી સિસ્ટમમાં, ફરિયાદ દાખલ કરવાથી લઈને તેને બંધ કરવા સુધીની પ્રક્રિયા ઓટોમેટેડ માહોલમાં ઓનલાઈન થાય છે અને ઉક્ત સાઈટ પર પ્રત્યેક ફરિયાદ, નિવારણના કયા તબક્કે છે એ પણ કોઈપણ સમયે ઓનલાઈન જોઈ શકાય છે.

રોકાણકાર, કે જેને ચીગ્રક્રસ્રઓ પરિચય નથી કે પહોંચ નથી તે લેખિત રૂપે ફરિયાદ દાખલ કરી શકે છે. આવી ફરિયાદોને સ્કેન કરી તેને ચીગ્રક્રસ્ર પર પ્રોસેસ કરવા અપલોડ કરવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત અનુસંધાનમાં બધી પ્રાપ્ત ફરિયાદો ઈલેક્ટ્રોનિક મોડમાં હશે, જેની સાથે વપરાશકારો દ્વારા એક્શન રિપોર્ટ્સના ઓનલાઈન અપડેશનની સુવિધા હશે.

રોકાણકારો ટ્રૃમણૂમ્ડઠ્ઠણઈમ્ડઠ્ઠણ.ઢથ્ધ.ણ્ત્ને લેખિત/કોલ/ મેઈલરૂપે પૃચ્છા કરી શકે છે અને તેમની પૃચ્છાઓના ઉત્તર આપવામાં આવે છે.

ટોલ ફ્રી હેલ્પલાઈન સર્વિસ નંબરો ૧૮૦૦ ૨૨ ૭૫૭૫/ ૧૮૦૦ ૨૬૬ ૭૫૭૫ રોકાણકારોને ઉપલબ્ધ છે, જે આખા ભારત અને ૧૪ ભાષાઓ એટલે કે અંગ્રેજી, હિંદી, મરાઠી, ગુજરાતી, તમિળ, બંગાળી, મલયાલમ, તેલુગુ, ઉર્દૂ, ઓરિયા, પંજાબ, કન્નડ, આસામીઝ અને કાશ્મીરીમાં ઉપલબ્ધ છે. ટોલ ફ્રી હેલ્પલાઈન સવારે ૯ઃ૩૦થી સાંજે ૫ઃ૩૦ (જાહેર રજાના દિવસો સિવાય) સુધી ઉપલબ્ધ છે. એ ઉપરાંત સેબીએ રોકાણકારોને સેવા પૂરી પાડવા બેંગલોર, ભુવનેશ્વર, ચંડીગઢ, ગૌહાટી, હૈદરાબાદ, ઈન્દોર, જયપુર, કોચી, લખનૌ અને પટના ખાતે સ્થાનિક કાર્યાલયો શરૂ કર્યાં છે.

તમે તમારી ફરિયાદોના નિવારણ/ સૂચનો સુપરત કરવા નાણામંત્રાલયના ઈકોનોમિક અફેર્સ ડિપાર્ટમેન્ટના કેપિટલ માર્કેટ ડિવિઝનનો સંપર્ક કરી શકો છો.

આરજીઈએસએસ હેઠળ લોક-ઈન શરતોનો અમલ અને સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્યાંકન

૪૦. આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભ મેળવવા કરવામાં આવેલા પ્રારંભિક રોકાણના મૂલ્યાંકન (વેલ્યુએશન)નો આધાર શો ?

આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભ મેળવવા કરવામાં આવેલા પ્રારંભિક મૂડીરોકાણ એટલે કે રૂ.૫૦,૦૦૦ સુધીના મૂડીરોકાણના મૂલ્યાંકન સિક્યુરિટીઝ જે ખર્ચે પ્રાપ્ત કરવામાં કરવામાં આવી હશે એના આધારે કરવામાં આવશે. એનો અર્થ એ થયો કે સ્ટોક બ્રોકર દ્વારા ઈશ્યુ કરવામાં આવેલી કોન્ટ્રેક્ટ નોટમાં દર્શાવાય છે એ બ્રોકરેજ ચાર્જીસ, સિક્યુરિટીઝ ટ્રાન્ઝેક્શન ટેક્સ, સ્ટેમ્પ ડ્યુટી, સર્વિસ ટેક્સ અને અન્ય બધા વેરાઓનો તેમાં સમાવેશ કરવામાં નહિ આવે. જે સોદો થયો હોય એ સિક્યુરિટીઝ પ્રાપ્ત કરવાનો ખર્ચ (અથવા એ કિંમત કે જે કિંમતે

નિર્ધારિત જથ્થો ખરીદવામાં આવ્યો હોય) ડિપોઝિટરીઓ દ્વારા સ્ટોક એક્સચેન્જ પાસેથી સીધો પ્રાપ્ત કરવામાં આવે છે. તમે આ અંગેની એન્ટ્રીઓ તમારા બ્રોકર દ્વારા આપવામાં આવેલી કોન્ટ્રેક્ટ નોટમાંની ''ઈનિશિયલ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ અન્ડર આરજીઈએસએસ'' તરીકે માહિતીનો ઉપયોગ કરી ચકાસી શકો છો.

૪૧. આરજીઈએસએસ હેઠળ મૂડીરોકાણ જાળવી રાખવાનો સમયગાળો શું છે ?

આરજીઈએસએસ હેઠળ મૂડીરોકાણ જાળવી રાખવાનો સમયગાળો ત્રણ વર્ષ છે, જેમાં એક વર્ષના 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' અને બે વર્ષના 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન'નો સમાવેશ થાય છે.

ઉદાહરણઃ ધારો કે તમે ૩૧ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ના રોજ રૂ.૫૦,૦૦૦ની સિક્યુરિટીઝ આરજીઈએસએસ નિયુક્ત ડીમેટ એકાઉન્ટમાં ખરીદી છે. પાત્ર સિક્યુરિટીઝ ૩૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ સુધી 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન'માં અને ૩૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૫ સુધી 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન'માં રહેશે.

જો તમે, ધારો કે આરજીઈએસએસ કરેલા રોકાણને ત્રણ વર્ષની અંદર વેચવા માગો છો, તો તમે કેટલીક શરતોને આધીન રહી, માત્ર 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડ સમાપ્ત થયા બાદ જ તેમ કરી શકશો. એક વાર રોકાણ કરાય અને હપ્તામાં રોકાણ કરવામાં આવે તો લોક-ઈન કઈ રીતનો હશે એ નીચેના ગ્રાફમાં દર્શાવ્યું છે.

આરજીઈએસએસ હેઠળ એક વાર રોકાણ કરાય એ માટેનો લોક-ઈન પિરિયડ

————————————————

ગ્રાફ લાઈન્સ

જો એક જ વારમાં મૂડીરોકાણ કરાયું હોય ત્યારે આરજીઈએસએસ લોક-ઈન પિરિયડ

૨૨ ઓક્ટો. ૨૦૧૨ રૂ.૫૦,૦૦૦	ફકસ્ડ લોક-ઈનનો પ્રારંભ અને ૨૧ ઓક્ટો. ૨૦૧૩એઅંત	૨૨ ઓક્ટો.૨૦૧૩	ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન શરૂ અને ૨૧ ઓક્ટો.૨૦૧૪એ અંત	૨૨ ઓક્ટો.૨૦૧૪	ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈનનું બીજું વર્ષ શરૂ અને ૨૧ ઓક્ટો.૨૦૧૪એ અંત	૨૨ ઓક્ટો.૨૦૧૫	એકાઉન્ટને સામાન્ય ડીમેટ એકાઉન્ટમાં ફેરવવામાં આવે છે

કોમ્પ્લાયન્સ માટેનું નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ હશે	કોમ્પ્લાયન્સમાટેનું નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ હશે

જો હપ્તાવાર મૂડીરોકાણ કરાયું હોય ત્યારે આરજીઈએસએસ લોક-ઈન પિરિયડ

બધા આરજીઈએસએસ સ્ટોક્સ માટે, જ્યારે છેલ્લી ખરીદી સાથે રૂ.૫૦,૦૦૦નું રોકાણ થાય ત્યારથી ફિક્સ્ડ લોક-ઈન પિરિયડ શરૂ થાય.

૨૨ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૨

સિક્યુરિટીઝનો પ્રથમ સેટ

રૂ.૧૦,૦૦૦, ૧ વર્ષ ૪ માસ ૧૬ દિવસ

૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૩

સિક્યુરિટીઝનો બીજો સેટ

રૂ.૩૦,૦૦૦, ૧ વર્ષ ૧ માસ ૨૪ દિવસ

૧૧ માર્ચ, ૨૦૧૩

સિક્યુરિટીઝનો ત્રીજો સેટ

રૂ.૧૦,૦૦૦, ૧ વર્ષ

ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈનનો સમયગાળો

ફિક્સ્ડ લોક ઈન સમાપ્ત   એક વર્ષનો ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન સમાપ્ત   બીજા વર્ષનો ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન સમાપ્ત

આ સમયગાળા દરમિયાન આરજીઈએસએસ

પોર્ટફોલિયો કદાચ બદલાય

ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈનનો પિરિયડ

૧૦ માર્ચ, ૨૦૧૪   ૧૦ માર્ચ ૨૦૧૫   ૧૦ માર્ચ, ૨૦૧૬

કોમ્પ્લાયન્સ માટે લાગુ પડતું નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ હશે   કોમ્પ્લાયન્સ માટે લાગુ પડતું નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ હશે

---

૪૨. ‘ફિકસ્ડ લોક-ઈન’ પિરિયડ શું છે ?

‘ફિકસ્ડ લોક-ઈન’ પિરિયડ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષમાં પાત્ર સિક્યુરિટીઝના પ્રથમ સેટ ખરીદવાની તારીખથી શરૂ થઈને (એ જ નાણાકીય વર્ષમાં ખરીદેલી સિક્યુરિટીઝના છેલ્લા સેટની તારીખથી એક વર્ષ સુધીનો સમયગાળો. આ સમયગાળા દરમિયાન રોકાણકારને સિક્યુરિટીઝ વેચવા/ ગીરવે રાખવાની છૂટ નથી.

ઉદાહરણઃ

જો તમે રૂ.૨૦,૦૦૦ના મૂલ્યની સિક્યુરિટીઝ ૨૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ના રોજ ખરીદો અને આરજીઈએસએસ નિયુક્ત ડીમેટ એકાઉન્ટમાં પાત્ર સિક્યુરિટીઝનો બીજો સેટ ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ના રોજ ખરીદો, તો બંને સિક્યુરિટીઝના સેટના કિસ્સામાં ‘ફિકસ્ડ લોક-ઈન’ ૨૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨થી શરૂ થઈ ૩૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ સુધીનો રહેશે.

૪૩. લોક-ઈન પિરિયડ ક્યારથી શરૂ થાય ? ખરીદીની તારીખથી કે ડીમેટ એકાઉન્ટમાંની સિક્યુરિટીઝ જમા થયાની તારીખથી ?

ખરીદીની તારીખ અને સિક્યુરિટીઝ જમા થવાની તારીખ વચ્ચે સમયનો ગેપ હોય છે એટલે ફિક્સ્ડ લોક-ઈન પિરિયડ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન ડીમેટ એકાઉન્ટમાં જમા થયાની તારીખથી શરૂ થશે અને આ સ્કીમ હેઠળ ડિડક્શન માગવામાં આવ્યું હોય એ જ નાણાકીય વર્ષમાં પાત્ર સિક્યુરિટીઝનો છેલ્લો સેટ જમા થયાની તારીખથી એક વર્ષ બાદ સમાપ્ત થશે.

૪૪. જો ફિક્સ્ડ લોક-ઈન પિરિયડ આરજીઈએસએસ હેઠળ પ્રાપ્ત સિક્યુરિટીઝના છેલ્લા દિવસથી ગણવામાં આવે તો, લોક-ઈન પિરિયડ ત્રણ વર્ષથી વધી ન જાય ?

હા. જો રોકાણ હપ્તાઓમાં કરવામાં આવે તો પ્રથમ હપ્તો એક વર્ષથી વધુ હશે. રોકાણકારને પ્રત્યેક ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પરિયડમાં આશરે ૯૦ દિવસની (લોક-ઈન નહિ) છૂટ અપાઈ હોવાથી ચોક્કસ સિક્યુરિટીઝ માટે પ્રથમ વર્ષના વધારાનો લોક-ઈન પિરિયડ સરભર થઈ જશે.

૪૫. 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડ દરમિયાન આરજીઆઈએસએસ હેઠળ જાહેર કરેલી પાત્ર સિક્યુરિટીઝને હું વેચી/ ગીરવે રાખી શકું ?

ના. 'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડ દરમિયાન તમે પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું વેચાણ, પ્લીજ અથવા હાઈપોથિકેટ ન કરી શકો.

૪૬. 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન' પિરિયડ શું છે ?

'ફિકસ્ડ લોક-ઈન' પિરિયડની સમાપ્તિ બાદ તરત જ શરૂ થતો પિરિયડ 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન' પિરિયડ કહેવાય છે.

૪૭. હું ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન ટ્રેડ/ વેચાણ કરી શકું ?

'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન' પિરિયડ દરમિયાન, તમે પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું ટ્રેડિંગ (વેચાણ/ખરીદ) કરી શકો છો અને તમે આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભનો દાવો કરવા પાત્ર છો, માત્ર શરત એ છે કે તમારું આરજીઈએસએસ ડીમેટ એકાઉન્ટ ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાનના પ્રત્યેક બે વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા બસો સીત્તેર ચક્રવૃદ્ધિ દિવસ આરજીઈએસએસ કોમ્પ્લાયન્ટ હોવું જોઈએ. આનો અર્થ એ થયો કે તમને તમારા પોર્ટ ફોલિયોમાં ફએરફાર કરવા માટે આશરે ત્રણ મહિનાનો સમય મળે છે.

૪૮. ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન સિક્યુરિટીઝનું વેલ્યુએશન કઈ રીતે કરવામાં આવશે ?

સ્કીમનું કોમ્પ્લાયન્સ ચેક કરવા આરજીઈએસએસ પોર્ટ ફોલિયોમાંથી કરાયેલા કોઈ પણ વેચાણ બાદ બચેલી સિક્યુરિટીઝની પુરાંત ટ્રેડિંગ કરાયાના આગલા દિવસના બંધ ભાવે ગણતરીમાં લેવામાં આવશે, (કે જેનું પ્રતિબિંબ કોઈ પણ દિવસે રોકાણકારના પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યમાં ટ્રેડિંગ કલાકો દરમિયાન પડતું હશે; રોકાણકારો નિર્ણય લઈ શકે એ માટે આમ કરવામાં આવ્યું છે). ટ્રેડિંગની તારીખ ડિપોઝિટરીઓ દ્વારા સીધી સ્ટોક એક્સચેન્જો પાસેથી મેળવવામાં આવશે.

સિક્યુરિટીઝની પુરાંતો કે જે પ્રથમ નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન ફિક્સ્ડ લોક-ઈનમાં હતી તેને મૂલ્યાંકનની તારીખે તેના 'પાત્ર સિક્યુરિટીઝ ' તરીકેના દરજ્જાને ધ્યાનમાં લીધા વિના

ગણતરીમાં લેવામાં આવશે (એનો અર્થ એ કે સિક્યુરિટી સીએનએક્સ નિફ્ટી અથવા બીએસઈ ૧૦૦ની યાદીમાંથી બહાર થઈ જાય તો પણ તે ફિક્સ્ડ લોક-ઈનનો હિસ્સો હોય અને ખાતામાં જાળવી રાખવામાં આવી હોય તો તેને આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યાંકન માટે ગણતરીમાં લેવામાં આવશે).

એ. સિક્યુરિટીઝની પુરાંતો કે જે પાત્ર સિક્યુરિટીઝની યાદીમાં મૂલ્યાંકનની તારીખે છે, તે ફિક્સ્ડ લોક-ઈન હેઠળની સિક્યુરિટીઝનો હિસ્સો ન હોય તો પણ એ સિક્યુરિટીઝને ગણતરીમાં લેવામાં આવશે. ફિક્સ્ડ લોક-ઈન સમયગાળા દરમિયાન કે પછી રોકાણકાર આ સિક્યુરિટીઝ ખરીદી શક્યો હોત.

બી. ફિક્સ્ડ લોક-ઈન હેઠળની પાત્ર સિક્યુરિટીઝ પરત્વે કોર્પોરેટ એક્શનના કિસ્સા કે જેમાં અતિરિક્ત સિક્યુરિટીઝ બોનસ/ રાઈટ્સ મારફત અતિરિક્ત સિક્યુરિટીઝ જમા થઈ હોય તો તેને ફિક્સ્ડ લોક-ઈન માટે તેમ જ ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન માટે પાત્ર સિક્યુરિટીઝ ગણવામાં આવશે.

૪૯. ડિપોઝિટરીઝે મૂલ્યાંકનના અપનાવેલા સર્વસામાન્ય સિદ્ધાંતોની તુલનાએ આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝના મૂલ્યાંકનમાં તફાવત છે ?

હા. આરજીઈએસએસ હેઠળ કરલાભ મેળવવા પ્રારંભિક મૂલ્યાંકનનો ઉલ્લેખ પ્રશ્ન ૪૧માં છે. ફ્લેક્સિબ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાન સિક્યુરિટીઝના મૂલ્યાંકનની ભૂમિકા પ્રશ્ન.૪૯માં જણાવવામાં આવી છે.

ડિપોઝિટરીઝ સામાન્ય રીતે એક્સચેન્જોમાં દિવસના બંધ ભાવ (સીડીએસએલ માટે બીએસઈ ખાતેના બંધ ભાવ, એનએસડીએલ માટે એનએસઈ ખાતેના બંધ ભાવને) આધારે સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્ય ગણવામાં આવે છે. પ્રત્યેક દિવસે બજારના કામકાજના કલાકો બાદ તેને અપડેટ કરવામાં આવે છે. આરજીઈએસએસનું મૂલ્યાંકન પ્રારંભિક મૂડીરોકાણની વાસ્તવિક પ્રાપ્તિ કિંમતે અને ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાન આગલા દિવસના બંધ ભાવે કરાતું હોવાથી તે ડિપોઝિટરીઝ દ્વારા અન્ય સિક્યુરિટીઝ માટે કરાતા સર્વસામાન્ય મૂલ્યાંકનથી ભિન્ન છે.

જોકે આરજીઈએસએસ લાભાર્થીઓ માટેડિપોઝિટરીઝ આરજીઈએસએસ હેઠળના મૂડીરોકાણના મૂલ્યને અલગ દર્શાવશે અને વ્યક્તિના આરજીઈએસએસ હેઠળના પ્રારંભિક મૂડીરોકાણને અને આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોના મૂલ્યને દૈનિક ધોરણે દર્શાવશે.

૫૦. ત્રણ વર્ષના લોક-ઈન પિરિયડની શરતનો અમલ કઈ રીતે કરાશે ?

આરજીઈએસએસ હેઠળ એક વર્ષના ફિક્સ્ડ લોક-ઈન પિરિયડ સહિત કુલ ત્રણ વર્ષનો લોક-ઈ પિરિયડ હશે, જે આરજીઈએસએસ હેઠળ સિક્યુરિટીઝની કરાયેલી છેલ્લી ખરીદીની તારીખથી શરૂ થશે.

પ્રથમ વર્ષ બાદ રોકાણકારોને, ઈક્વિટી કલ્ચરને ઉત્તેજન આપવા અને બજારની વિપરીત ગતિવિધિ અથવા શેર સંબંધિત જોખમથી રક્ષવા તેમ જ નફો પ્રાપ્ત કરવાના માર્ગો પૂરા પાડવા ટ્રેડિંગની છૂટ આપવામાં આવશે.

રોકાણકારે, જોકે, વેચાણનો સોદો કરતાં પૂર્વે આ બે વર્ષ માટે મૂડીરોકાણનો સ્તર, આવક વેરાના લાભ માટે કરાયેલી રકમ અથવા પોર્ટફોલિયોના વર્ષના ઓછામાં ઓછા ૨૭૦ દિવસના મૂલ્યના સ્તર એ બેમાંથી જે ઓછું હોય એ જાળવવું જોઈએ. આ પ્રક્રિયાની સ્પષ્ટતા નીચે કરવામાં આવી છેઃ

એ. જ્યારે સ્ટોક/ /યુનિટ્સની કિંમત આગલા દિવસના બંધ ભાવ પ્રમાણે મૂકવામાં આવી હોય, ત્યારે સોદા (વેચાણ)ના દિવસે પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય આરજીઈએસએસ હેઠળના કરલાભનો દાવો કરાયો હોય એ પોર્ટફોલિયોના મૂલ્ય કરતાં નીચું હોય તે સિવાય તેને ડીમ્ડ કોમ્પ્લયાન્ટ ગણવામાં આવશે. આનો અર્થ એ કે તમારા આરજીઈએસએસ બધી સિકયુરિટીઝની બજાર કિંમત પ્રમાણે તમે જ્યાં સુધી દાવો કરાયેલા લાભોની રકમથી અધિક પાત્ર સિક્યુરિટીઝ રાખો છો તો એ સ્તરથી અધિકની સિક્યુરિટીઝ વેચી શકો છો અને તમારે અન્ય સિક્યુરિટીઝ ખરીદવાની જરૂર રહેતી નથી. વધુમાં જો તમારા ખાતામાંની બધી આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું બજાર મૂલ્ય, તમે લાભના દાવા માટે કરેલા રોકાણની રકમથી નીચી હોય, જો તમે કોઈ સિક્યુરિટીઝ વેચી પણ ન હોય તો પણ તેને કોમ્પ્લાયન્ટ (પાલનયુક્ત) ગણવામાં આવશે, જો તમે 'વેચાણ' કરશો તો જ ઘડિયાળનો કાંટો ફરશે. આ બાબત બજારના સામાન્ય ઘટાડાઓથી રક્ષણ આપે છે.

બી. ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાન કોઈ વેચાણ કરાય એવા કિસ્સામાં વેરા લાભ માટે દાવો કરાયો હોય એ રકમ કરતાં આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય નીચું જાય તો તેને આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયો ઓછામાં ઓછો વેરા લાભ માટેની રકમ જેટલો થાય એ દિવસથી અથવા આવા વેચાણ પૂર્વે આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય, એ બંનેમાંથી જે ઓછું હોય તેને આરજીઈએસએસ કોમ્પ્લાયન્ટ ગણવામાં આવશે. આમ નીચે પ્રમાણે આંશિક અથવા પૂર્ણ રીતે બની શકે છેઃ

૧. બજારની ગતિવિધિઓને કારણે, આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું બાકી મૂલ્ય, દાવો કરેલા આરજીઈએસએસ લાભોની રકમથી નીચું ન હોય અથવા આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય આવી સિક્યુરિટીઝના વેચાણ પૂર્વે ઓછું હોય.

૨. રોકાણકાર કેટલીક આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝ જમા કરાવે જેથી જમા કરાવ્યા બાદ આ સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્ય દાવો કરેલા આરજીઈએસએસ લાભોની રકમથી નીચું ન જાય અથવા આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય આવી સિક્યુરિટીઝના વેચાણ પૂર્વે નીચું હોય.

૩. રોકાણકાર સિક્યુરિટીઝ વેચી હોય એના મૂલ્યથી ઓછું મૂલ્ય ન હોય એવી આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝ ખરીદે; રોકાણકારે મહત્તમ એ રકમ પાછી લાવવાની રહેશે કે જે તેણે બજારની વધઘટનો લાભ ન મળ્યો હોય તો પણ વેચી હોય.

જો ખાતું એકવાર કોમ્પ્લાયન્ટ બન્યું હોય તો તેને બાકીના સમયગાળા માટે ત્યાં સુધી કોમ્પ્લાયન્ટ ગણવામાં આવશે, જ્યાં સુધી બીજા સોદા દ્વારા પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય દાવો કરાયેલી કરની રકમથી નીચું જાય. વિવિધ પરિસ્થિતિ નીચે સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છેઃ

ગ્રાફિક્સ

એક વર્ષ બાદ બજાર મૂલ્ય

પ્રારંભિક રોકાણ રૂ.૫૦,૦૦૦

૮૦,૦૦૦	વેચાણ રૂ.૩૦,૦૦૦ કોઈ પરત ખરીદીની જરૂર નહિ
૪૦,૦૦૦	વેચાણ રૂ.૧૦,૦૦૦ મહત્તમ માત્ર રૂ.૧૦,૦૦૦ પરત લાવવાની જરૂર

બચેલા પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય થયું રૂ.૩૮૦૦૦	બચેલા પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય થયું રૂ.૪૦,૦૦૦	બચેલા પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય રૂ.૪૦,૦૦૦ થયું
રૂ.૨૦૦૦ પરત લાવો	કંઈ પણ નાણાં લાવવાની જરૂર નથી	રૂ.૧૦,૦૦૦ પાછા લાવો પોર્ટફિલિયોનું મૂલ્ય માત્ર રૂ.૩૦,૦૦ થાય છે (રૂ.૪૦,૦૦૦) નહિ

રોકાણકારે પાત્ર સિક્યુરિટીઝ પુનઃ ખરીદવાની ચિંતા ત્યારે જ કરવાની જરૂર છે, જો રોકાણકાર એ પાત્ર સિક્યુરિટીઝ કે જે ફિક્સ્ડ લોક-ઈન (વેચાણની તારીખે તેના પાત્ર સિક્યુરિટીઝના દરજ્જાની પરવા સિવાય) અથવા એ સિક્યુરિટીઝ કે જે ફિક્સ્ડ લોક-ઈન હેઠળ છે પરંતુ ઉપર પ્રશ્ન ૪૯માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન પાત્ર સિક્યુરિટીઝના મૂડીરોકાણના મૂલ્યાંકન માટે ગણતરીમાં લેવાયેલી સિક્યુરિટીઝ વેચે.

ઉદાહરણરૂપે એક રોકાણકારે કંપની એના ૪૦૦ શેર્સના રૂ.૫૦,૦૦૦ના રોકાણ પર આરજીઈએસએસ હેઠળ ડિડક્શનનો દાવો કર્યો છે અને કંપની એના અતિરિક્ત ૨૦૦ શેર્સ પણ ખરીદ્યા છે (આ અતિરિક્ત ખરીદી ફિક્સ્ડ લોક-ઈન કે ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડમા કરાયેલી હોઈ શકે છે) તોઃ (એ) ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડમાં કંપની એના ૨૦૦ શેર્સ સુધીના કોઈ પણ વેચાણને એમ ગણવામાં આવશે કે રોકાણકારે કંપની એના ૨૦૦ અતિરિક્ત શેર્સ વેચ્યા છે, નહિ કે મૂળ ફિક્સ્ડ લોક-ઈનમાં રાખવામાં આવેલા ૪૦૦ શેર્સમાંથી. એટલે કે રોકાણકારે એ શેરો પુનઃ ખરીદવાની દરકાર કરવાની જરૂર નથી. (બી) આના બદલે, જો આવો રોકાણકાર એ કંપનીના ૩૦૦ શેર્સ વેચે છે તો રકમ ફરી એટલી કરવા (જો બાકી રહેલા પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય આરજીઈએસએસ હેઠળના દાવા કરતાં નીચું જાય) નિરીક્ષણ હેઠળ આવશે અને વેચાણ પૂર્વે એ કંપનીના ૬૦૦ શેર્સના મૂલ્યને મૂડીરોકાણ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય ગણવામાં આવશે.

જો આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન હેઠળની પાત્ર સિક્યુરિટીઝના બજાર મૂલ્યમાં થયેલા ઘટાડાને કારણે ઘટશે અને રોકાણકાર ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું વેચાણ કરશે, તો ડીમેટ એકાઉન્ટ એ દિવસથી કોમ્પ્લાયન્ટ ગણવામાં આવશે જે દિવસે પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય કલમ ૮૦ સીસીજી હેઠળ ડિડક્શનને પાત્ર મૂડીરોકાણની સમકક્ષ થાય અથવા મૂડીરોકાણ પોર્ટફોલિયોનું મૂલ્ય આવા વેચાણ પૂર્વે ઓછું હોય તેમ છતાં આવી પાત્ર સિક્યુરિટીઝની ખરીદી આવા વેચાણ બાદ ન કરાઈ હોય.

૫૧. જો હું 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ'માં પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું ટ્રેડિંગ (વેચાણ/ખરીદી) ન કરું તો શું થશે ?

જો તમે 'ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ'માં પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું ટ્રેડિંગ (વેચાણ/ખરીદી) ન કરો તો તમારું આરજીઈએસએસ ડીમેટ એકાઉન્ટ, તેમાં ધારણ કરાયેલી સિક્યુરિટીઝના મૂલ્યને ધ્યાનમાં લીધા વિના કોમ્પ્લાયન્ટ રહેશે.

૫૨. ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડના અંતે મારા ડીમેટ એકાઉન્ટનું શું થશે ?

તમારું આરજીઈએસએસ માટે નિયુક્ત ડીમેટ એકાઉન્ટ ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડના અંતે નિયમિત કે સામાન્ય ડીમેટ એકાઉન્ટમાં ફેરવવામાં આવશે અને તેમાંની સિક્યુરિટીઝને મુક્તપણે ટ્રાન્સફર કરી શકાશે.

દેખરેખ અને દંડ

૫૩. મારે આરજીઈએસએસ પાત્ર સિક્યુરિટીઝનું મૂલ્યાંકન સ્કીમની જોગવાઈઓના પાલન માટે કરવું જોઈએ ?

ના. તમારા આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોમાં સિક્યુરિટીઝના દિવસે દિવસના મૂલ્યાંકન અને ૨૭૦ દિવસ વગેરેના પાલન પર દેખરેખનું કામ ડિપોઝિટરીઝ/ ડિપોઝિટરી પાર્ટિસ્સ્પન્ટ (ડીપી) દ્વારા કરવામાં આવશે અને એ માહિતી ડીપી પાસેથી મેળવી શકાય છે. જોકે તમે તમારા ડીમેટ એકાઉન્ટમાં કરવામાં આવેલી સિક્યુરિટીઝની એન્ટ્રીઓ/ વેલ્યુએશન ચકાસી જોવી જોઈએ અને જો વિસંગતિ જોવા મળે તો તત્કાળ એ બાબતે ડીપીને જાણ કરવી જોઈએ.

૫૪. હું કર કપાતનો દાવો કઈ રીતે કરી શકું ?

તમે નવા રિટેલ રોકાણ તરીકેના પ્રમાણપત્ર અને ડીપી દ્વારા તમારા ખાતાના વાર્ષિક સ્ટેટમેન્ટને ડીપી દ્વારા આવકવેરા ડિપાર્ટમેન્ટને પૂરું પાડવામાં આવે છે. તમારે આ વિગતો જ્યારે આવકવારાનું રિટર્ન ફાઈલ કરો ત્યારે દર્શાવવાની રહે છે.

૫૫. મને નવા રિટેલ રોકાણકાર તરીકેનું સર્ટિફિકેટ અને ખાતાનું વાર્ષિક સ્ટેટમેન્ટ કોણ આપશે ?

નવા રિટેલ રોકાણકાર તરીકેનું સર્ટિફિકેટ અન્ય ડિપોઝિટરીઝ અને એક્સચેન્જો સાથેની તમારી માહિતીની સત્યતા ચકાસ્યા બાદ સંબંધિત ડીપી દ્વારા ઈશ્યુ કરવામાં આવશે. સર્ટિફિકેટ ડીમેટ એકાઉન્ટ ખોલાવ્યાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર ઈશ્યુ કરવામાં આવશે. જોકે આ સમયગાળો ઘટાડવાની પ્રયત્નો કરવામાં આવી રહ્યા છે.

તમે તમારા ડીપીને નવા રિટેલ રોકાણકાર તરીકેનું સર્ટિફિકેટ આપવાનું કહી શકો કે ડીપી દ્વારા ઓફર કરાયેલી વેબ સુવિધા (આ દિશામાં પ્રયત્નો ચાલી રહ્યા છે) મારફત ડાઉનલોડ કરી શકો.

ખાતાનું વાર્ષિક સ્ટેટમેન્ટ સ્કીમના નિયમોના પાલનના નિર્દેશ સહિત તમારા ડિપોઝિટરી પાર્ટિસિપન્ટ દ્વારા પૂરું પાડવામાં આવશે.

૫૬. જો હું આરજીઈએસએસની શરતોનો ભંગ કરું તો દંડની જોગવાઈ શી છે ?

જો કરદાતા કોઈ પણ આગલા વર્ષ (બે વર્ષના ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ સહિત) આરજીઈએસએસ હેઠળ નિર્ધારિત કોઈ પણ શરતનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો આવા આગલા વર્ષ દરમિયાન મૂળ આપવામાં આવેલા કરકપાતને કરદાતાની આવક ગણવામાં આવશે અને આવા આગલા વર્ષના સંબંધિત આકારણી વર્ષમાં તેના પર કર ભરવો પડશે.

ઉદાહરણ

જો કરદાતા આરજીઈએસએસના બીજા વર્ષ દરમિયાન (એટલે કે ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈનના પ્રથમ વર્ષે)કોઈ શરતનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જશે, તો તેણે કલમ ૮૦સીસીજી (આરજીઈએસએસ) હેઠળના દાવા માટે કરેલા સંપૂર્ણ મૂડીરોકાણ (માત્ર ઘટ માટેનું નહિ) પર એ વર્ષે કર ચૂકવવો પડશે.

૫૭. વિભિન્ન પ્રકારની કોર્પોરેટ જાહેરાતો (કોર્પોરેટ એક્શન્સ) જેવાં કે સ્પ્લિટ, કોન્સોલિડેશન, બોનસ, રાઈટ્સ વગેરેની અસર ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડ દરમિયાન શી રહેશે ?

જો કોર્પોરેટ એક્શન્સ કે જ્યાં રોકાણકારને પસંદગી કરવાની તક ન હોય (અનૈચ્છિક હોય), જેમ કે સ્પ્લિટ/ ડીમર્જર વગેરેને કારણે આરજીઈએસએસ મૂડીરોકાણમાં કોઈ ફેરફાર થાય તો ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન ખાતાના કોમ્પ્લાયન્સના દરજ્જામાં કોઈ અસર નહિ થાય. બોનસ શેર વગેરેના કિસ્સામાં વધારાના ફાળવાયેલા શેરોને ખાતામાંની વર્તમાન આરજીઈએસએસ સિક્યુરિટીઝના પ્રમાણમાં આરજીઈએસએસ સિક્યુરિટીઝ ગણવામાં આવશે. આવી સિક્યુરિટીઝ મૂળ સિક્યુરિટીઝની જેમ જ લોક-ઈન (ફિક્સ્ડ/ફ્લેક્સિબલ) શ્રેણી રહેશે.

જો રોકાણકારને પસંદનો વિકલ્પ અપાયો હોય એવા કોર્પોરેટ એક્શન્સના કિસ્સામાં આરજીઈએસએસ મૂડીરોકાણમાં કોર્પોરેટ એક્શન્સને કારણે કોઈ ફેરફાર થાય અને તેને પરિણામે ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન દરમિયાન સિક્યુરિટીઝમાં ઘટાડો (ડેબિટ) થાય તો તેને વેચાણના સોદા તરીકે ગણવામાં આવશે. સેબીએ રોકાણકારની પસંદની ઉલબ્ધીના આધારે આરજીઈએસએસ હેઠળ કોર્પોરેટ એક્શન્સની છૂટ આપી છે. આરજીઈએસએસ હેઠળ છૂટ ધરાવતાં કોર્પોરેટ એક્શન્સ માટે સેબીની પરિચાલન માર્ગદર્શિકા જુઓ.

૫૮. સ્કીમ પર દેખરેખ કઈ રીતે રાખવામાં આવે છે ?

ડીમેટ એકાઉન્ટ્સ ખોલવા માટે પેન ફરજિયાત છે. આરજીઈએસએસનું મોનિટરિંગ મુખ્યત્વે પેન વિગતોના આધારે કરવામાં આવે છે. પ્રત્યેક ક્લાયન્ટને બ્રોકર દ્વારા યુનિક ક્લાયન્ટ કોડ (યુસીસી) આપવામાં આવે છે, જે ક્લાયન્ટના પરમેનન્ટ એકાઉન્ટ નંબર (પેન) સાથે જોડાયેલો હોય છે અને આથી, ડિપોઝિટરીઝ અને એક્સચેન્જોની માહિતીના આધારે ડિપોઝિટરીઝ આસાનીથી એ ચકાસી શકે છે કે કોણ નવો રોકાણકાર છે. નવા રિટેલ રોકાણકાર તરીકેનું સર્ટિફિકેટ ડિપોઝિટરીઝ દ્વારા, સંબંધિત ડીપી મારફત અન્ય ડિપોઝિટરી તેમ જ સ્ટોક એક્સચેન્જીસ દ્વારા લાભાર્થીએ ઈક્વિટી/ ડેરિવેટિવ્ઝમાં અગાઉ ટ્રેડિંગ કર્યું છે કે નહિ તેની આંતરિક ચકાસણી અને ક્રોસ વેરિફિકેશન કર્યા બાદ ઈશ્યુ કરવામાં આવશે. ડિપોઝિટરીઝ સંબંધિત ડીપી મારફત આરજીઈએસએસ પોર્ટફોલિયોનું વેલ્યુએશન પણ પૂરુ પાડશે અને ફ્લેક્સિબલ લોક-ઈન પિરિયડની નિર્ધારિત શરતોને સુસંગત છે કે નહિ એ પણ ચકાસશે. આરજીઈએસએસમાં જોડાનારા પેનધારકોની આવકની વિગતો આઈટી ડિપાર્ટમેન્ટ

દ્વારા તેના ઈલેક્ટ્રોનિક ડેટાબેઝ પર ચકાસી શકે છે. એ ઉપરાંત આરજીઈએસએસ લાભાર્થીઓની વિગતો સંબંધિત ડિપોઝિટરીઝ દ્વારા આઈટી ડિપાર્ટમેન્ટને નાણાકીય વર્ષના અંતે આપવામાં આવશે.

૫૯. વધુ વિગતો માટે મારે ક્યાં સંપર્ક કરવો ?

બીએસઈ શ્રી યોગેશ બામ્બઁર્ડેકર ડેપ્યુટી જનરલ મેનેજર ૧૪મે માળે, પી.જે. ટાવર્સ, દલાલ સ્ટ્રીટ, ફોર્ટ, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૧. ફોનઃ ૭૯૧૨૨-૨૨૭૨૮૨૮૬ ફેક્સ નંબર ઓફિસ : ૭૯૧૨૨૨૨૭૨૧૩૩૮ ઈમેઈલ: ઘ્ઙ્ડ્ઘ્ઢ.ઙ્ટ્રઙ્ઙ્દ્રઙ્ડણૂઙ્દ્રઈઙ્ઘ્ડણ્ઙ્ણ્ઙ.ઠઝ	**એનએસઈ** શ્રી યુવરાજ પાટીલ મેનેજર નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જ ઓફ ઈન્ડિયા લિ. એક્સચેન્જ પ્લાઝા, પ્લોટ નં.સી/૧, જી બ્લોક, બાન્દ્રા-કુર્લા કોમ્પ્લેક્સ બાન્દ્રા (પૂર્વ) મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૫૧ ફોન : ૦૨૨-૨૬૫૯૮૩૮૦ ફેક્સ : ૦૨૨-૨૬૯૮૩૧૫ ઈમેઈલ : ઘ્ટ્ટદ્દણતંઈત્ઘ્ડ.ઠજ્ઞ.ણ્ર	**સીડીએસએલ** શ્રી ફારોખ પટેલ આસિ. વાઈસ પ્રેસિડન્ટ સેન્ટ્રલ ડિપોઝિટરી સર્વિસીસ (ઈન્ડિયા) લિ. ૧૬મે માળે, ફિરોઝ જીજીભોય ટાવર્સ, દલાલ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૪૦૦૦૦૧ ફોન : ૦૨૨-૨૨૭૨૩૩૩૩ ફેક્સ : ૦૨૨-૨૨૭૨૩૧૯૯ ઈમેઈલ : દ્રડ્ઙ્ડ્ઘ્ઘ્ઈઠઙ્ઘ્તણ્ત્ઙ્ણ્ઙ.ઠઝ
એનએસડીએલ શ્રી એસ. ગણેશ, સિનિયર વાઈસ પ્રેસિડન્ટ, ઈન્વેસ્ટર રિલેશનશીપ સેલ નેશનલ સિક્યુરિટીઝ ડિપોઝિટરી લિ., ટ્રેડ વર્લ્ડ, એ વિંગ, ચોથે માળે, કમલા મિલ્સ કમ્પાઉન્ડ, સેનાપતી બાપટ માર્ગ, લોઅર પરેલ, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૧૩ બોર્ડ ટેલિ.: (૦૨૨) ૨૪૯૯ ૪૨૦૦ ફેક્સ : (૦૨૨) ૨૪૯૭ ૬૩૫૧ ઈમેઈલ : દ્રડત્ટ્દ્દણથત્ઘ્ઈત્ઘ્ઙ્ટ.ઠજ્ઞ.ણ્ર	**સેબી** શ્રી બિશ્વજીત ચૌધરી, ડીજીએમ સિક્યુરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા, સેબી ભવન, પ્લોટ નં.સીઙ-એએસ "જી" બ્લોક, બાન્દ્રા કુર્લા કોમ્પ્લેક્સ, બાન્દ્રા (પૂર્વ) મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૫૧ ફોનઃ ૦૨૨- ૨૬૪૪ ૯૭૨૫ ફેક્સ : ૦૨૨-૨૬૪૪ ૦૯૩૯ / ૯૦૨૭ ઈમેઈલ : ઙ્ણઘ્દ્દટ્ટણુણદઠઈઘ્ડઙ્ણ.ઙ્થ્ઘ્.ણ્ર	**મિનિસ્ટ્રી ઓફ ફાઈનાન્સ** જોઈન્ટ સેક્રેટરી કેપિટલ માર્કેટ ડિવિઝન મિનિસ્ટ્રી ઓફ ફાઈનાન્સ નોર્થ બ્લોક, ન્યુ દિલ્હી ફોન : ૨૩૦૯ ૫૨૪૬ ફેક્સઃ ૨૩૦૯ ૪૪૧૩ ઈમેઈલ : દ્રઙ્ડ્ઘ્ઘ્.૨૦૧૨ઈઙ્ટ્ટણ્ર.ઠઝ